

ASR

IJTIMOIIY-SIYOSIY GAZETA

Gazeta 2004-yil
1-yanvardan chiqa boshlagan

TADBIRKORLAR VA ISHBILARMONLAR HARAKATI – O'ZBEKISTON LIBERAL-DEMOKRATIK PARTIYASI HAFTALIK NASHRI

e-mail: xxi_asr@mail.ru

2019-YIL 14-NOYABR, PAYSHANBA, 45 (835)-SON

web sayt: www.21asr.uz

Қишлоқ хўжалиги тармоқларини янада ривожлантириш чора-тадбирлари белгиланди

Ўзбекистон Республикаси Президентини Шавкат Мирзиёев 13 ноябрь куни чорвачилик, паррандачилик, балиқчилик ва ипакчилик тармоқларини янада ривожлантириш масалаларига бағишланган видео-селектор йиғилиши ўтказди.

Маълумки, давлатимиз раҳбарининг жорий йил 23 октябрдаги фармони билан Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020 – 2030 йилларга мўлжалланган стратегияси қабул қилинди. Ушбу ҳужжат доирасида замонавий ёндашув асосида соҳани модернизация қилиш бошланди. Шунингдек, 7 ноябрь куни Президентимизнинг "Қорақалпоғистон Республикасида чорвачилик тармоқларини жадал ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори қабул қилинди.

– Худудларимиз саложиятидан тўғри фойдаланиб, қаерга нима экиш, қайси чорва турини етиштириш, қўшимча қиймат занжирини яратиш орқали бозорларимизда гўшт, сут ва тухум маҳсулотларини қўлайтириш, нархлар барқарорлигини таъминлаш ва даромадни ошириш бўйича, афсуски, самарали тизим мавжуд, деб айта олмаيمиз, – деди йиғилиш аввалида Шавкат Мирзиёев.

Мамлакатимизда чорва озукасига бўлган талаб 120 миллион тоннани ташкил этади, ammo ўтган йили атиги 47 миллион тонна озукка жамғарилди, эҳтиёж 40 фоизга қондрилган.

Бутун дунёда чорвани озиклантиришда асосан силос ва омикта ем ишлатилади. Янгийул туманида такрорий экин сифатида маккажўхориининг интенсив навидан гектарига 50-60 тонна силос олинган ва унинг 1 килограммининг таннархи бор-йўғи 150 сўмни ташкил этган. Ваҳоланки, 1 килограмм шелуханинг бозордаги нархи 2 минг сўмдан ошади. Яъни шрот-шелухага нисбатан 10 баробар арзон озукани бемалол чорвадорларнинг ўзи етиштирса бўлади.

Чорва учун озукка навли бугдойдан гектарига 100 центнергача ҳосил олиш мумкин. Бироқ жойларда озукка-ем танқислигини қоплаш чораларини кўриш ўрнига озукқабол экин ерларидан самарасиз ва мақсадсиз фойдаланиш ҳоллари танқид қилинди.

– Сирдарё вилоятида 16 минг гектар, Тошкент вилоятида 8,5 минг гектар экин майдони ғалладан кейин бўш турганини қандай изоҳлаш мумкин? – дея савол билан мурожаат қилди Президент.

Шу йилнинг ўтган 10 ойда хориждан қарийб 100 миллион долларлик зотли ва гўшт учун қорамол импорт қилинди. Шунинг учун, қўшимча озукка базасини яратиш мақсадида чорвадорларга ер бериш, тўғри экин турларини экиш борасида топшириқлар берилди.

Давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, паррандачиликда ҳам шунга ўхшаш муаммолар мавжуд. Мисол учун, озуканинг 70-75 фоизи импорт ҳисобига таъминланиб, жорий йилнинг 10 ойда 80 миллион долларга 160 минг тонна соя ва кунгабоқар шроти, 14 миллион долларга 80 минг тонна маккажўхори импорт қилинган. Тармоқ корхоналарига бу йил озукка учун 137 минг гектар ўрнига амалда 5 минг гектар ер берилган, холос.

Чорвачилик соҳасида ечимини топмай келаётган долзарб муаммолардан бири наслиқликдир. Қайд этиш жоизки, маҳаллий чорва

моллари 20 минг сўмлик озукка-ем билан кунига 900 грамм тирик вазн олса (500 грамм гўшт), зотли моллар 1 килограмм 600 грамм (900 грамм гўшт) вазн олади.

Қорамолнинг 94 фоизи, қўй ва эчкининг 84 фоизи, парранданинг 58 фоизи аҳоли хонадонларида боқилади. Айни пайтда мавжуд қорамолларнинг бор-йўғи 34 фоизи зотлидир. Айниқса, бу кўрсаткич Жиззах, Сирдарё, Сурхондарё вилоятларида 26 фоиз, Хоразмда 28 фоиз, Қашқадарёда 31, Самарқанд вилоятида 33 фоизни ташкил этади. Қўйчиликда эса фақат қорақўл қўйларининг насли 30 фоизга яхшиланишига эришилди, холос.

Бундан ташқари, маҳаллий бир бош сиргидан солиб олинган сут йилига 2,5 тоннадан ошмаяпти. Хар бири 2-3 минг доллардан импорт қилинган насли сиргилар 35-40 литр сут бериши лозим бўлса-да, чорвадорларга бундай молни парвариш қилиш сирлари ўргатилмагани боис маҳсулдорлик ўртача 25 литрдан ошмаяпти.

Чорванинг тўғри рационини ишлаб чиқиш, замонавий ветеринария хизмати кўрсатиш бўйича мутахассислар етарли эмас. Оқибатда фермерларимиз чет элдан ветеринар ва зооинженерлар жалб қилиб, уларга 3-4 минг доллардан ойлик тўлашга мажбур бўлмоқда.

Йиғилишда қайд этилганидек, технология асосида чорвани сўйиш тизимли йўлга қўйилмагани терининг сифати бузилишига олиб келяпти, бундан эса чарм-пойабзал саноати ҳам зарар кўрмоқда. Мисол учун, Ўзбекистон бўйича замонавий қўшоналар сони 49 тага етади, жумладан, Андижон вилоятида битта, Наманган, Сирдарё, Сурхондарё, Фарғона вилоятларида иккитадан, Хоразмда учта ташкил этилган. Мавжудлари ҳам 30-40 фоиз қувватда ишляпти, чунки аҳоли қушхонага боришдан манфаатдор эмас.

Чорвачиликнинг қисқа муддатда юқори самара берадиган йўналишлари, хусусан, паррандачилик, балиқчилик, қўнчиликни ривожлантиришда муаммолар талайгина.

Жумладан, бугунги кунда 38 минг гектар сунъий сув ҳавзаларининг атиги 460 гектаридан интенсив балиқчилик ташкил этилган. Бунинг асосий сабаби – интенсив усулда етиштирилган балиқнинг таннарихи оддий усулда етиштирилганидан 2 баробар қиммат. Шунинг учун тадбиркорлар оддий усул билан кифояланмоқда. Ҳолбуки, бу усулда балиқ етиштириш 1 гектарига 2-3 тоннадан ошмаса, интенсив шаклда 100 тоннагача маҳсулот олиш мумкин.

Давлатимиз раҳбари лосос, осётр, хонбалиқ каби тансиқ балиқларни интенсив усулда етиштириш бўйича топшириқлар берди. Улар, айниқса, тоғолди худудларда замонавий технологиялар қўллаган ҳолда парваришланса, ҳатто экспорт ҳам қилиш мумкинлиги қайд этиб ўтилди.

Видеоселектор йиғилишида қўнчилик билан боғлиқ масалалар ҳам кўриб чиқилди. Ҳисоб-китобларга кўра, насли қўнни табиий усулда бир йилда 4 марта (6-8 та қўён боласи), саноат усулида эса 7 мартагача (8-10 та) қўлайтириш мумкин. Айни пайтда Ўзбекистонда 1 минг 250 та қўнчилик фермаси мавжуд бўлиб, саноат усулида 500 минг бош қўён боқилади, холос.

Юқоридаги муаммоларни комплекс ва тизимли ҳал этиш, чорвачилик тармоқларини

изчил ривожлантириш учун Президентимиз қатор вазифалар қўйди.

Жумладан, Андижон вилоятида амалга оширилаётган тажриба асосида юртимизнинг аҳоли зич худудларида мутлақо янги тизим жорий қилинади. "Хар бир оила – тадбиркор" дастури доирасида ажратиладиган кредитлар асосида сут ва гўштни қайта ишлайдиган корхона аҳолига кооперация асосида 5 бошгача насли қорамол етказиб беради, уни қандай парвариш қилишга ўргатади. Корхона насли қорамолнинг мунтазам ветеринария назоратини, белгиланган рацион асосида озукланишини ҳамда ундан олинаётган сутни бозор нархида сотиб олинишини таъминлайди.

Бу тизимнинг афзаллиги шундаки, аҳоли қорамолга эга бўлади, сутни бозор нархида сотади, бу билан қорамол кредитини тўлайди ҳамда тузилган бузқўлар ҳисобига хўжалик кенгайиб бораверади. Қўнчиликда ҳам ушбу тажрибани жорий этиш мумкин.

Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси, Халқ банки ҳамда "Микрокредитбанк"ка вилоят ҳокимликлари билан биргаликда бир ой муддатда Андижон, Наманган, Самарқанд, Фарғона, Хоразм вилоятларида мазкур тизимни йўлга қўйиш вазифаси юклатилди.

Бундан ташқари, Қорақалпоғистон тажрибаси асосида чорва кооперациялари ташкил этиш зарурлиги таъкидланди. Яъни имкониятдан келиб чиқиб, 30 дан 100 бошгача қорамолдан иборат оилавий чорва фермалари ташкил қилинади. Кооперация ушбу тузилмаларни озукка-ем, ветеринария хизматлари ва агротехника билан таъминлайди.

Мазкур тажрибанинг афзаллиги шундаки, оилавий фермалар қаердан ем ва техника олиш, маҳсулотни қимга ўтказиш ҳақида бош қотирмайди. Бу ишлар билан кооперация шуғулланади.

Юқорида зикр этилган ташкилотлар ва ҳокимликларга Қашқадарё, Сурхондарё, Жиззах, Сирдарё, Навоий, Бухоро вилоятларида камида иккитадан шундай чорва кооперацияларини ташкил этиш топшириғи берилди.

Шунингдек, Тошкент вилояти тажрибаси асосида галлчилик кластерлари ташкил этиш орқали 2-5 минг бош қорамолдан иборат йирик фермалар фаолиятини йўлга қўйиш лозимлиги қайд этилди.

Бунда кенгайиш истагани билдирган ва камида 500 бош қорамол мавжуд фермерларга ҳар 1 минг бош учун 300-400 гектардан ер бериш орқали галлчилик кластерлари ташкил этилади. Ушбу тизим шуниси билан жозибадорки, йирик кластерлар бугдойни қайта ишлаш орқали омикта ем ишлаб чиқариш ҳамда ғалладан бўшаган ерларда такрорий экин сифатида озукқабол экинларни етиштириб, ўзи силос ишлаб чиқариш имкониятига эга бўлади.

Қатор идора ва ташкилотларга бир ой ичида ҳар бир талабгорнинг тақлифини кўриб чиқиб, амалга ошириш чораларини белгилаш вазифаси қўйилди.

Бундан ташқари, чорвачиликни озукка-ем билан таъминлашда пахта кластерлари саложиятидан самарали фойдаланиш зарур. Чунки бу тузилмаларда ер, катта озукка базаси, ишчи кучи, техника ва молиявий имкониятлар етарли. Шунинг учун барча пахта кластерлари

га 5 минг бошдан кам бўлмаган қорамол комплекслари ташкил этиш топшириғи берилди.

Озукка-ем ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш учун эса Навоий вилояти тажрибасини барча худудларда кенг жорий этиш лозимлиги билдирилди. Хусусан, Хатирчи туманида тажриба тариқасида 530 гектар яйловда сув тежовчи технологиялар жорий қилиш орқали ерларни ўзлаштириш лойиҳаси амалга оширилмоқда. Лойиҳа доирасида яйловда интенсив сўғориш орқали 1 гектар ердан 80 тонна маккажўхори пояси етиштирилган.

Қорақалпоғистон Республикасида, Навоий, Бухоро, Қашқадарё вилоятларида минглаб гектар бундай яйловлар мавжуд. Шунинг учун мутасаддиларга мазкур худудларда камида 10 минг гектар яйловда озукқабол экинлар етиштириш бўйича манзилли дастурни амалга ошириш зарурлиги таъкидланди.

Чорвачиликда насл юқори маҳсулдорлигининг биринчи омилдир. Шу боис ҳар бир худудда сунъий уруғлантириш пунктлари ташкил этиш, кейинги йил якунигача аҳоли ихтиёридаги сиргиларнинг 70 фоизини сунъий уруғлантириб, 2025 йилга қадар 60 фоиз чорва молларининг наслини яхшилаш чора-тадбирлари белгиланди.

Шунингдек, фермерлар ва аҳолига чорвани яхши боқишни ўргатиш, Самарқанд ветеринария институти ва унинг Тошкент филиали негизида Чорвадорлар амалий ўқув марказини ташкил этиб, амалий ва масофавий семинарлар ўтказишни йўлга қўйиш муҳимлиги таъкидланди.

Йиғилишда маҳсулот таннарихини камайтириш ва соҳа рақобатбардошлигини таъминлаш масалалари ҳам муҳокама қилинди.

Келаси йилдан чорвачилик, балиқчилик ва паррандачилик тармоқларини субсидия бериш орқали қўллаб-қувватлаш кўзда тутилмоқда. Дунё тажрибасидан келиб чиқиб, субсидия етиштирилган тайёр маҳсулотлар ҳажмига мувофиқ равишда берилди.

Ветеринария, карантин, стандартлаштириш, санитария-эпидемиология хизматларининг изчил ҳамкорлигини таъминлаш, ҳалқаро тажриба асосида чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг тўлиқ занжирини яратиш ҳамда уни назорат қилиш тартиб-таомилларини жорий этиш бўйича топшириқлар берилди.

Ишлаб чиқарувчиларга ички бозорда муносиб шaroит яратиш, чорва маҳсулотлари нархининг барқарорлигини таъминлаш масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

Андижон, Жиззах, Наманган, Самарқанд, Сирдарё, Фарғона ва Хоразм вилоятларидаги 90 та деҳқон бозоридан паррандачилик корхоналарининг биронта савдо шоҳобчаси йўқлиги қайд этилди. Балиқчилик корхоналарининг Сирдарё вилояти бозорларида 2 та, Сурхондарёда 3 та, Навоий вилоятида 4 та, Фарғонада 9 та савдо нуқтаси бор, холос.

Йиғилишда белгиланган вазифалар ижросини сифатли таъминлаш учун ҳафтанинг ҳар жумаси "Чорвачилик куни" деб эълон қилинди. Топшириқлар ижросини мувофиқлаштириб бориш ва чорвадорларга қўмаклашишга масъул Республика кенгаши тузилди.

Видеоселектор йиғилишида озиқ-овқат хавфсизлигидан ташқари ипакчилик саноатини ривожлантириш масалалари ҳам кўриб чиқилди.

Пиллачилик жуда қисқа муддатда – 30-35 кунда экспортбоп маҳсулот олса бўладиган тармоқ. Жаҳонда 20 дан ортиқ пилла етиштирувчи мамлакат бўлса, Ўзбекистон Хитой ва Ҳиндистондан кейинги ўринда туради. Лекин юртимизнинг жаҳон бозоридаги улуши – атиги 2,5 фоиз. Охириг икки йилдаги саяё-ҳаракатлар натижасида, хусусан, йилига тўрт марта ипак курти боқиш ҳисобига пилла ҳосили 19 минг тоннага етказилди.

Йиғилишда бу тармоқдаги бозор конъюнктураси таҳлил қилинар экан, мамлакатимизда катта имкониятлар борлиги таъкидланди. Бундан самарали фойдаланилса, яқин йилларда йиллик экспорт ҳажмини камида 500 миллион долларга етказиш мумкин.

Айни пайтда тармоқда қатор муаммолар ҳам бор. Жумладан, тутзорларнинг 6 минг гектарга яқини аҳолида. Яна 37 минг гектарда ҳосилдорлик 30 фоизга ҳам етмайди. Юқори озукқабил навлар тутзорлар ва яқка қатор тутларнинг бор-йўғи 5-6 фоизини ташкил этади. Касаллик ва зараркундаларга қарши кураш ўз вақтида сифатли амалга оширилмаётгани боис озукка базаси йўқотилмоқда.

Ипак курти уруғининг 80 фоизи импорт қилинган. Юртимизда супер-элитга ипак уруғи яратадиган ягона муассаса – Ипакчилик илмий-тадқиқот институтининг моддий-техник базаси эскирган. Шулардан келиб чиқиб, 2022 йил якунига қадар 20 минг гектар янги тутзорлар барпо этиш ҳамда 10 минг гектар эскирган тутзорларни янгилаш режалаштирилган.

Бунинг учун мавжуд тутзорлар оилавий пудрат асосида аҳолига 1 гектардан 3 гектаргача бўлиб берилди. Пиллачилик кластерлари томонидан тутзорларни янгилаш учун тут қўчати ва мавсумда ипак курти уруғи тарқатилди. Пилладан олиннадиган даромад билан бир қаторда, тутзорлар орасига экиладиган қўшимча экинлар ҳам тўлиғича аҳоли ихтиёрида қолади.

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, "Ўзбекиксаноат" уюшмаси, вилоят ҳокимлиги ва тегишли идоралар раҳбарларига тутзорлар ташкил этиш учун ер ажратиш, эскиларини янгилаш, сув тежовчи технологияларни қўллаш бўйича топшириқлар берилди. Келаси йили пилла етиштириш ҳажмини 21 минг тоннага, 2025 йилгача эса 30 минг тоннага етказиш вазифаси қўйилди.

Супер-элитга ва элита уруғларини тўлиқ юртимизда тайёрлаш, бунинг учун уруғчилик станцияларини қўллаб-қувватлаш, тулпарни кимёвий ва биологик усулларда ҳимоялаш, жойларда янги иш ўринлари яратиш бўйича ҳам топшириқлар берилди.

Яна бир масала – юртимизда пилла ва ипакни экспортдан ўтказиш ва сифатини аниқлаш бўйича лабораториялар йўқ. Ҳозир бунинг учун маҳсулот хорижга жўнатилаётгани боис корхоналар қўшимча харажат қилляпти. Шу муносабат билан Президент "Ўзбекиксаноат" уюшмаси қошида замонавий лаборатория ташкил этиш зарурлигини таъкидлади.

Видеоселектор йиғилишида муҳокама қилинган масалалар бўйича мутасадди раҳбарлар ва ҳокимларнинг ҳисобот ва тақлифлари эшитилди.

ЎЗА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҚАРОРИ

Ўзбекистон Республикаси Президентини ҳузурида Хорижий инвесторлар кенгашини тузиш ва унинг фаолиятини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида

Мамлакатимиздаги инвестиция муҳитини янада яхшилаш, иқтисодийнинг устувор тармоқларига ва бошқа муҳим соҳаларга тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни жалб қилишни кенгайтириш, илгор ҳалқаро тажрибаларни ҳисобга олган ҳолда сифатли инвестиция жараёнларини ташкил этиш мақсадида, шунингдек, Ўзбекистон Респуб-

ликаси Президентининг 2018 йил 6 августдаги "Европа тиклишни ва тараққиёт банки билан шериклиқни янада кенгайтириш ва чуқурлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ-3900-сон қарорига мувофиқ:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентини ҳузуридаги Хорижий инвесторлар кенгаши (кейинги ўринларда – Кенгаш) тузилсин.

2. Қуйидагилар Кенгашининг асосий вазифалари этиб белгилансин:

илгор жаҳон тажрибаси ва амалиётларига таянган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Хукуматиға мамлакатни инвестициявий, саноат-технологик ва инновацион ривожлантиришнинг энг муҳим йўналишлари бўйича маспахатлар бериш;

AJ O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI AJ "O'ZTEMIROYO'LYO'LOVCHI"	AO "O'ZTEMIROYO'LYO'LOVCHI"
29.10.2019-yildan boshlab "O'zbekiston temir yo'llari" AJ tomonidan "Miskin – Nukus – Beynau" yo'nalishida yo'lovchi poyezdining harakati yo'lga qo'yildi. Yo'lovchilarga qulaylik yaratish maqsadida ushbu poyezd har kuni respublikamiz va chet el fuqarolariga bir shahardan boshqasiga muammosiz kirish imkonini beradi. Shu bilan birga, mazkur poyezd quyidagi stansiyalarda to'xtaydi: "Nazarkon", "Kaybakli", "Karaozek", "Baday", "Berunly", "Ellikqal'a", "To'rtko'l".	29.10.2019 года, АО "Узбекистон темир йуллари" запустило пассажирский поезд по новому направлению "Мискин – Нукус – Бейнау". Для удобства и комфорта пассажиров данный поезд будет курсировать ежедневно, что позволит гражданам нашей республики и гражданам из зарубежья без проблем добираться из одного города в другой. При этом, данный поезд останавливается на следующих станциях: "Назархан", "Кайбаклы", "Караозек", "Бадай", "Беруний", "Элликальа", "Турткуль".
Тошкент (Марказий) – 1005. Тошкент (Жанубий) – 71-236-45-20.	Ваш поезд

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ҚАРОРИЎзбекистон Республикаси Президенти
хузурида Хорижий инвесторлар кенгашини
тузиш ва унинг фаолиятини ташкил этиш
чора-тадбирлари тўғрисида

◀ Бошланиши 1-саҳифада.

қулай инвестиция муҳитини шакллантиришда, маҳаллий ҳамда хорижий тадбиркорларни иқтисодиётнинг устувор тармоқлари ва ҳудудларга рақобатбардош экспортёр маҳсулотларини ишлаб чиқарувчи замонавий корхоналарни ташкил этиш мақсадида сармоя киритишларини рағбатлантиришнинг самарали механизмларини шакллантиришда беvosита иштирок этиш, шунингдек, инвестицияларни, энг аввало тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни фаол жалб қилишга ва ўзаро манфаатли савдони ривожлантиришга қўмаклашиш;

давлат органлари ва ҳўжалик юритувчи субъектларнинг хорижий компаниялар, банклар, инвестиция ва бошқа тузилмалар, халқаро молия институтлари ва хорижий ҳўкумат молия ташкилотлари билан ўзаро манфаатли ҳамкорлигини таъминлаш;

инвестицияларни жалб қилиш ва инвесторларнинг, шу жумладан, хорижий инвесторларнинг фаоллигига тўққинлик қилувчи асосий омилларни аниқлаш ва таҳлил қилиш, республикада қулай ишбилармонлик ва инвестиция муҳитини сақлаб туришни таъминлаш;

давлат органлари, Ўзбекистон Республикасида фаолият юритувчи халқаро молия институтлари ва хорижий ҳўкумат молия ташкилотлари, хорижий компаниялар, банклар, инвестициявий ва бошқа тузилмаларнинг ҳамкорлиқдаги саъй-ҳаракатлари билан инвестиция жараёналарига тўққинлик қилувчи омилларни бар-тарф этишга қаратилган самарали тақлифларни ишлаб чиқиш;

экспортни қўллаб-қувватлаш механизмларини такомиллаштиришга, савдо инфратузилмасини, электрон тижорат тизимини изчил ривожлантиришга, маҳаллий товарлар ва хизматларни ташқи бозорларга олиб чиқиш учун қулай шароитлар яратишга, самарали транспорт йўлакларини, замонавий логистика занжирини шакллантиришга қўмаклашиш;

маҳсулот сифатини бошқаришнинг замонавий тизимларини шакллантириш ва улардан фойдаланиш, маҳаллий маҳсулотларнинг халқаро стандартлар ва техник регламентларга мувофиқлигини таъминлашнинг босқичма-босқич чораларини қўриш, уларнинг рақобатбардошлигини ошириш, илгор ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланишни қўллаб-қувватлаш чораларини амалга ошириш жараёналарига ижобий хорижий тажрибани жорий этиш;

Ўзбекистон Республикасида инвестициявий фаолиятни тартибга солиш соҳасидаги ҳўқуқий базани янада такомиллаштириш бўйича тақлифлар ва тавсиялар тайёрлаш;

Ўзбекистон Республикасининг халқаро имижини, халқаро рейтинг ва индекслардаги ўрнини яхшилаш бўйича устувор йўналишларни аниқлаш ва самарали чора-тадбирларни ишлаб чиқиш.

3. Белгилаб қўйилсинки: Кенгаш Ўзбекистон Республикаси Президентини хузуридаги **маслаҳат органи** ҳисобланади;

Кенгаш таркиби Ўзбекистон Республикасида инвестиция ва тадбиркорлик фаолиятини амалга оширадиган **хорижий компаниялар, банклар, инвестициявий ва бошқа тузилмалар, халқаро молия институтлари ҳамда хорижий ҳўкумат молия ташкилотлари**, шу жумладан, Европа тикланиш ва тараққиёт банкининг **раҳбарлари ва вакиллари**, шунингдек, бошқа иштирокчилар орасидан белгиланган тартибда шакллантирилади;

Кенгаш ўз фаолиятини оралик ва ялпи мажлислар шаклида юритади. Кенгаш ялпи мажлислари йилда бир марта, оралик мажлислари – йилда камида икки марта ўтказилади;

Кенгашнинг ялпи мажлисларини ўтказиш билан боғлиқ масалалар Ўзбекистон Республикаси Президентининг Администрацияси томонидан, оралик мажлисларини ўтказиш билан боғлиқ масалалар эса Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги томонидан мувофиқлаштирилади;

Кенгаш аъзоларининг мажлисларга келиш ва уларда иштирок этиш билан боғлиқ харажатлари Кенгаш аъзоларининг ўз маблағлари ҳисобидан, жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳўмийлик хайриялари, халқаро молия институтлари ва ташкилотларнинг грантлари, шунингдек, қўнун ҳўжатлари билан таққиланмаган бошқа манбалар ҳисобидан қопланади.

4. Қўйидагилар: Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Хорижий инвесторлар кенгашини тўғрисидаги низом 1-иловага мувофиқ;

Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Хорижий инвесторлар кенгашининг Ўзбекистон томони таркиби 2-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

5. Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлигининг буюртманомаларига биноан мазкур қарорни амалга ошириш доирасида жалб этиладиган Кенгаш аъзолари, шунингдек, уларнинг оила аъзолари учун кириш визалари консуллик ва бошқа йўғимлар ундирилмасдан белгиланган тартибда расмийлаштирилишни таъминласин.

6. Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда икки ой муддатда қўнун ҳўжатларига ушбу қарордан келиб чиқадиган ўзгартириш ва қўғимчалар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига тақлифлар киритсин.

7. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазирининг А.Н. Арипов ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг Администрацияси раҳбари Ш.Н. Нозимовнинг зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти Ш. МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри,
2019 йил 13 ноябрь

Муносабат

Олий Мажлис Қўнунчилик палатаси ялпи ййғилишида мамлакат тарихида илк бор "Мактабгача таълим ва тарбия тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қўнуни қабул қилинди. Мазкур қўнун билан мактабгача таълим ва тарбия – болаларни интеллектуал, маънавий-ахлоқий, этик, эстетик ва жисмоний жиҳатдан ривожлантиришга, шунингдек, уларни умумий ўрта таълимга тайёрлашга қаратилган узлуқсиз таълим тури этиб белгиланди.

Одинахон
ЖАМОЛДИНОВА,
Олий Мажлис Қўнунчилик
палатасидаги O'zLiDeP
фракцияси аъзоси

Янги қўнун қабул қилинди

Унда мактабгача таълимнинг муқобил шакллари ўз аксини
топгани тадбиркорлар учун янада кенг имкониятлар яратади

Юртимизда сўғги уч йилда мактабгача таълим соҳасида амалга оширилган тўб ислохотлар ҳар бир хонадонга кириб борди, шаҳару қишлоқларимизда қўғам муассасалар қад ростлади. Қисқа вақт ичида ушбу тизимда мисли қўғилмаган ютуқларга эришиш мумкинлиги ҳеч кимнинг ҳаёлига ҳам келмагани бор гап. Айниқса, соҳанинг ҳўқуқий асослари алоҳида қўнун билан мустаҳкамлашни давлатимиз раҳбари томонидан келажак авлод таълим-тарбиясига қўғсатилаётган ғамхўрликнинг аққол намуна-сидир.

Мазкур қўнун билан мамлакатимизда яшовчи ҳар бир боланинг мактабгача таълим ва тарбия олиш ҳўқуқига эга эканлиги, энг муҳим жиҳати, давлат ҳар бир боланинг умумий ўрта таълим ташкилотига ўқий-чи киришидан бир йил олдин давлат мактабгача таълим ташкилотларида умумий ўрта таълимга мажбурий бир йиллик тайёрликдан ўтишга бўлган ҳўқуқини қағолатлаши белгилаб қўғилмоқда.

Қўнун тўғридан-тўғри ишлайдиган нормалар билан тақомилига етказилганлигини алоҳида таъкидлаш жоиз. Жумладан, мактабгача таълим ташкилотларининг турлари аниқ қўғсатиб қўғилди (умумий турдаги, қўғ тармоқли ихтисослашган, инклюзив гуруҳларга эга ҳамда қўғша турдаги мактабгача таълим ташкилотлари). Мактабгача ёш даврлари, болаларни мактабгача таълим ташкилотларига қабул қилиш ва улардан чиқариш, мактабгача таълим ташкилоти гуруҳлари-

ни тўғдириш ва болаларни бир гуруҳдан бошқасига ўтказиш ҳақидаги аниқ нормалар ота-оналар учун ҳам ҳар томонлама қўғиллик тўғдиради.

Илк бор мазкур қўнун билан мактабгача таълим тизимида меҳнат фаолиятини амалга оширишга доир қатъий чекловлар белгиланаётганининг сабаби уларнинг қўғларида юртимиз келажаги бўлган фарзандларимизнинг тарбияланиши билан изоҳланади.

Қўғунга мувофиқ, келгусида муомалага лаёқатсиз ёки муомала лаёқати чекланган деб топилган, педагогик фаолиятни амалга оширишга тўққинлик қиладиган касалликлари ёки жисмоний нуқсонлари бўлган фуқаролар, шунингдек, қасддан жиноятлар соғир этгани учун илгари ҳўқм қилинган фуқаролар мактабгача таълим ташкилотларида педагогик фаолият билан шўғулланиши мумкин эмас.

Шунингдек, вазирликлар, давлат қўғиталари, идоралар ва ташкилотлар билан ўз меҳнат шартномаларини салбий сабабларга қўға тугатган фуқаролар, қўғланилган жазо чорасидан, судлангани ҳолати тугатилгандан ёки олиб ташлангандан ҳамда ўзига нисбатан амнистия ёки амф этиш акти қўғланилгандан қатъи назар, қасддан соғир этилган жиноятлар учун илгари ҳўқм қилинган шахслар, жиноят ишлари айбдорлиги тўғрисидаги масала ҳал этилмаган ҳолда тугатилган жиноятлар соғир этган шахслар мактабгача таълим тизими органлари ва ташкилотларининг раҳбар ходимлари бўлиши мумкин эмаслиги ҳақидаги

норма киритилди.

"Мактабгача таълим ва тарбия тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қўнунининг қабул қилиниши билан мактабгача ёшдаги болалар шахсини ҳар томонлама шакллантиришга, уларни жисмоний, маънавий-ахлоқий ва ҳиссий ривожлантиришга шарт-шароитлар яратилади, болаларни мактабгача таълим муассасаларига қамровининг ошишига эришилади, тарбияланувчиларнинг сифатли мактабгача таълим олишлари учун тенг имкониятлар яратилади, соҳада давлат-хўсусий шериклик ривожланади.

Мактабгача таълим тизимига илгор педагогик, инновацион ва ахборот коммуникация технологиялари татбиқ этилади, бошқарув органлари ва уларнинг фаолиятида, мактабгача таълим ташкилотларининг молиявий фаолиятида очиклик, шаффоғлик принципларининг устуворлиги таъминланади.

Мактабгача таълим тизимида кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш, малакасини оширишга, мактабгача таълим тизими ходимларини танлаш ва ривожлантириш тизимида янгилаш ёндашувининг татбиқ этилишига эришилади.

Энг муҳими, мактабгача таълим ташкилотларида сифатли тиббий хизмат, болаларнинг рационал ва соғлом овқатланиши таъминланади, айниқса, болаларнинг мактабгача таълим олишида ота-оналарнинг роли кучайтирилади.

Фармон ва ижро

Бош вазир қабулхоналари:
тадбиркорга таянч

Кичик бизнес ва тадбиркорлик – иқтисодиётнинг қон томири. Ушбу соҳа гуркираб яшаса, нафақат иқтисодиёт ривожига хизмат қилади, аҳоли бандлиги ва даромадлари ошишида ҳам муҳим аҳамият касб этади.

Тадбиркорлиқни ҳар тарафлама қўллаб-қувватлаш борасида охириги уч йил давомида Президентимиз 60 дан ортқ фармон ва қарор имзолагани ҳам бежиз эмас.

Айниқса, давлатимиз раҳбарининг жорий йил 14 майдаги "Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш ва ҳимоя қилиш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармони айни соҳа эгаларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларга давлат хизматлари қўғсатиш фаолиятини янада тақомиллаштириш мақсадида қабул қилинганди ва унга мувофиқ, республикамизнинг барча туман ва шаҳарларида Бош вазирнинг Тадбиркорлар мурожаатларини қўғиб чиқиш қабулхоналари ташкил этилди.

Мазкур ҳўжат ижросини таъминлаш мақсадида Китоб туманида ҳам айни қабулхона ташкил этилди ва у ўз фаолиятини "Халқ давлат идораларига эмас, балки давлат идоралари халқимизга хизмат қилиши керак" тамойили асосида олиб бормоқда. Ишбилармонлар мурожаатларини тезкор ва қўғиллий ҳал этиш мақсадида туман ҳўқимлиги, адлия бўлими, давлат солиқ инспекцияси, давлат хизматлари маркази, тадбиркорларга

қўмаклашиш маркази, архитектура ва қўғилиш бўлими, ер тузиш ва давлат кадастр бўлими, тижорат банклари ва бошқа ташкилотлар билан самарали ҳамкорлик йўлга қўғилган ҳамда мурожаатларни қўғиб чиқиш учун ушбу ташкилотлар раҳбарлари ва малакали мутахассислари таркибидан иборат ишчи гуруҳ тузилган. Гуруҳ томонидан туман ҳўқимлиги билан келишилган режа-жадвалига мувофиқ доимий равишда ҳудудларда сайёр учрашувлар ташкил этилмоқда, мурожаатлар жойида қабул қилинмоқда.

Масалан, жорий йилнинг 20 июлидан 20 октябрга қадар жами 204 та мурожаат келиб тушган бўлса, уларнинг 138 таси айнан сайёр учрашувлар давомида йўғланган. Қабулхонанинг ўзига тадбиркорлардан келиб тушган мурожаатларнинг 21 таси, яъни 37 фоизи ижобий ҳал этилди, 36 нафар тадбиркорлик субъектларининг мурожаатлари бўйича эса ўз вақтида ҳўқуқий тушунтириш берилди.

Ҳўқуқий тушунтиришлар берилган мурожаатларнинг аксарияти тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш учун ер майдони ажратиш ҳамда тадбиркорнинг айланма маблағини шакллантириш учун

имтиёзли ставкаларда кредит маблағлари ажратилишига оиддир. Ер ажратиш бўйича қилинган қўғ сонли мурожаат эгаларига тадбиркорлик ва шаҳарсозлик фаолияти учун қишлоқ ҳўжалигига мўлжалланмаган бўш ер участкаларини беришнинг янги тартиби жорий этилгани, яъни қўғсатилган мақсадлар учун ерни барча ҳудудларда фақат "e-ijro auktsion" савдо майдончасида электрон онлайн-аукцион орқали олиш мумкинлиги тушунтирилган. Тадбиркорлик субъектларига айланма маблағларни шакллантириш учун эса имтиёзли кредитлар ажратилиши мақсадида мувофиқ эмаслиги маълум қилинди.

Бугунги кунга қадар ишчи гуруҳ 47 та

маҳалла фуқаролар ййғинида аҳоли билан мулоқот жараёнида 42 та мурожаатга ечим топди. 13 таси эса "kb.business.gov.uz" ягона интерактив портали орқали қўғиб чиқиш учун вақолатли давлат органларига юборилди. 83 нафар мурожаатчи зарур тушунтириш берилди.

Асосий мақсадимиз ҳам аслида шу – кичик бизнес ва тадбиркорлиқни янада ривожлантириш ҳамда ишбилармонларнинг энг яқин суғани ва таянчи бўлиши учун хизмат қилишдан иборат.

Исомиддин ЮЛДОШЕВ,
Китоб туманидаги
Ўзбекистон Республикаси
Бош вазирининг Тадбиркорлар
мурожаатларини
қўғиб чиқиш қабулхонаси мудири

Сурхондарёда
сайловолди
тадбири

Термиз шаҳрида-
ги "Алпомиш" кураш
мажмуасида O'zLiDeP
Сурхондарё вилоят
Кенгашининг "Янги
Ўзбекистонни бирга-
ликда қураимиз!" шиори
остидаги сайловолди
тарғибот тадбири бўлиб
ўтди.

Тарғибот дастури доирасида "Сиёсий саволлар" акцияси ўтказилди. Партия ташкил топган кун, Сайлов кодексига доир саволларга тўғри жавоб берганларга эсдалик совғалари улашилди.

– Сайловолди тарғибот тадбирида биринчи бор қат-

нашьянман, – дейди ТерДУ талабаси Мафтуна Ашурова. – O'zLiDePнинг жамиятимиздаги қайси қатлам вакиллари-нинг, кимларнинг манфаатини ҳимоя қилиши, келгусида биз, ёшлар учун қандай амалий ишларга қўғ уришини билиб олдим. Энди мен ҳам сайловда фаол қатнашман ва O'zLiDeP номзодига овоз берман.

Тадбирда Ўзбекистон халқ артисти Маҳмуд Номозов ҳамда қизириқлик Сафар баҳши куйлаган халқона қадим қўғиқ ва термалар кўғилларни чоғ этди.

O'zLiDeP Сурхондарё вилоят
Кенгаши матбуот хизмати

Экспорт салоҳияти

Ўзбекистон тадбиркорлик ва фермерликни қўллаб-қувватлаш маркази билан O'zLiDeP ҳамкорлигида "Мамлакатимизда хандон писта боғларини ривожлантириш истиқболлари" мавзусида илмий-амалий семинар ўтказилди.

Хандон пистадан

гектарига 700 миллион сўмгача

даромад олиш мумкин

Тадбирда қатнашган мутахассислар, жумладан, Ўзбекистон ўрмон хўжалиги илмий-тадқиқот институти ходими, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди Евгений Ботман, хандон писта етиштириш бўйича амалиётчи биолог, "Фермер ва томорқачи" газетаси бош муҳаррири Аҳмадали Тешабоев мавзу бўйича атрофлича сўз юритди.

Бир ҳақиқатни рўйи рост тан олишимиз керак: ер майдонларидан олаётган даромадимиз бир қанча давлатлар билан солиштирилганда, анча кам. Масалан, Туркияда 1 гектар ердан ўртача 2 минг, Мисрда 8 минг, Исроилда 12 минг АҚШ долларига тенг маҳсулот етиштириляпти. Бизда эса бу кўрсаткич 300 доллардан ошмаяпти. Ваҳоланки,

экинларга нисбатан юқори бўлган ўсимликни ўстиришлари зарур. Бундай дарахт эса хандон пистадир.

Шу ўринда баъзи рақамларга диққат қаратиш жоиз. 2017-2018 йилларда хандон пистадан АҚШда 272 290 тонна, Эронда 225 000, Туркияда 80 000, Сурияда 50 000 тонна ҳосил олинган. Бутун дунёда жами 642 290 тонна писта етиштирилган. Хандон писта дарахтининг ватани ҳисобланган юртимиз эса ҳозирча бу борадаги натижалар билан мақтанолмайди. Тилга олинган даврда бир неча юз тонна писта ички ва ташқи бозорларга чиқарилган, холос.

Энди хандон пистанинг даромадлилик даражасига тўхталамиз. Пистачиликдан келади-

фонди, сув фонди ва аҳоли пунктларидаги ерлардан ташқари 15 миллион гектардан ортиқ қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар мавжуд. Улар даштлик, экин экилмаётган қир-адирлар, сугориш учун ноқулай майдонлардан иборат. Жумладан, адир ва тоғолди ҳудудларида 700 минг гектарга яқин писта етиштиришга қулай лалмикор ерлар мавжуд. Муқояса қилиб кўрайлик: пистазорлар Эронда 250 минг гектар, АҚШда 55 минг, Туркияда 42 минг, Сурияда 38 минг, Хитойда 20 минг гектарни эгаллаган. Демак, дийри-мизнинг тоғолди ҳудудларидаги бўш ётган лалмикор ерлар жаҳон писта бозорини эгаллаб турган 5 та давлатдаги писта плантацияларидан қарийб икки баробарга кўп экан. Тилга олинган 700 минг

гектар ерларимизда пистазорлар ташкил этилса, ўн беш-йигирма йил ўтиб Ўзбекистон жаҳон писта экспорти бўйича етакчи давлатга айланади. Бундан ташқари, ўлкамиз аҳоли пунктларида 300 минг гектарга яқин ер майдонлари бор. Мазкур майдонларнинг 200 минг гектарига экин экилади. Яъни, томорқачилар ҳам жаҳон бозорида қучли рақобатчига айланиши мумкин. Чунки томорқаларда катта майдонларга нисбатан ҳосилдорлик юқори бўлади. Эътиборлиси, ҳукуматимиз хандон писта плантациялари сонини ошириш бўйича махсус лойиҳаларни қўллаб-қувватлаб, ушбу қуруқ мева етиштирилишини кўпайтиришга қаратилган чора-тадбирларни тизимли равишда амалга оширомоқда.

Мулоқот чоғида мутахассислар хандон пистани парваришлашнинг ўзига хос хусусиятлари ва бошқа саволларга батафсил жавоб қайтардилар.

Эътиборлиси, ҳукуматимиз хандон писта плантациялари сонини ошириш бўйича махсус лойиҳаларни қўллаб-қувватлаб, ушбу қуруқ мева етиштирилишини кўпайтиришга қаратилган чора-тадбирларни тизимли равишда амалга оширомоқда.

Мулоқот чоғида мутахассислар хандон пистани парваришлашнинг ўзига хос хусусиятлари ва бошқа саволларга батафсил жавоб қайтардилар.

Бехзод ИСРОИЛОВ,
"XXI asr" мухбири.
Суратни
Шўхрат РАҲИМОВ олган.

мамлакатимизнинг йилига 20 миллиард долларлик қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини экспорт қилиш салоҳияти бор. Бошқача айтганда, заминимизнинг ҳар гектаридан 10 минг долларлик маҳсулот олиниши керак. Ҳозир эса юртимиз 2,9 миллиард доллар қийматидаги мева-сабзавотларни хорижга чиқармоқда. Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020 – 2030 йилларга мўлжалланган стратегияси қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат тармоғига янгича ёндашу-вни жорий этишга, бу йўналиш рақобатбардошлигини оширишга йўналтирилган.

Жаҳон ресурслар институти-нинг маълумотларига қараганда, 2040 йилга бориб Ўзбекистон сув ресурслари ниҳоятда тақчил бўлган 33 мамлакат қаторидан жой олади. Ана шундан келиб чиққан ҳолда фермерларимиз, деҳқонларимиз қандай йўл татиш керак? Турган гапки, муришкорларимиз сувсизликка, қишининг қаҳратон совуқлари, ёзнинг гармселларига чидамли, шунингдек, рентабеллиги бошқа

ган фойда нўхат етиштиришдан 28 баробар, полиз экинларидан 9 баробар, лалми ерларда бўғдой етиштиришдан 50 баробар ортиқ. Қорақўл зотли қўйлар боқиш рентабеллиги 56 фоизни (хандон писта рентабеллигидан 7 баробар паст), ҳисори қўйлар парваришлаш рентабеллиги эса 80,3 фоизни (хандон писта рентабеллигидан 5 баробар паст) ташкил қилади.

Бир гектар майдонда 200-250 туп писта кўчати ўсиши мумкин. Ҳар бир тупдан 20 килограммгача, гектаридан 4-5 тоннагача ҳосил олса бўлади. Бу эса ҳозирги нархлар билан ҳисоблаганда 560-700 миллион сўм даромад дегани. Энг асосийси, хандон писта – Ўзбекистоннинг тоғолди лалмикор ерлари учун иқтисодий жиҳатдан энг самарали ўсимлик деб тан олинмоқда.

Хуллас, Ўзбекистонни писта экспортидан миллиардлаб доллар даромад оладиган мамлакатга айлантириш мумкинми, деган саволга ижобий жавоб бериш мумкин. Юртимизда сугориладиган ерлар, қўриқхоналар, ўрмон

Сайлов-2019:

маҳалланинг ўрни ва ваколатлари қандай бўлади?

Демократик сайловларни фуқаролик жамияти институтларининг иштирокисиз тасаввур этиб бўлмайди. Хусусан, бу жараёнда нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари алоҳида ўрин тутати. Улар сайловларнинг шаффофлиги ва очиқлигини таъминловчи муҳим омил ҳисобланади.

Шу боис Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича республика кенгаши, Фуқаролик жамиятини ривожлантириш маркази, Ўзбекистон нодавлат нотижорат ташкилотлари миллий ассоциацияси билан ҳамкорлик меморандуми имзолагани ҳам бежиз эмас.

Эндиликда меморандум доирасида самарали ҳамкорлик қилишга қаратилган бир қатор ишлар амалга оширилади. Жумладан, Сайлов кодексининг 8-моддасига асосан, сайловга тайёргарлик кўриш ҳамда уни ўтказишга доир барча тадбирларда, шунингдек, сайлов куни овоз бериш хоналарида ва овозларни санаб чиқишда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларидан муносиб номзодлар кузатувчи сифатида иштирок этиши таъминланади. Бундан ташқари, томонлар ўзаро ҳамкорликда сайлов жараёнига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишга оид масалаларни ўрганиш мақсадида малакали мутахассисларни жалб қилиш ҳамда Сайлов кодексига киритилган демократик сайлов стандартларининг моҳиятини очиб беришга қаратилган тадбирлар, семинарлар, тренинглар, давра суҳбатлари ўтказиладилар. Ҳамкорликдаги лойиҳаларни амалга оширишда тегишли тақлиф ва тавсиялар ишлаб чиқадилар.

Дарҳақиқат, мамлакатимизнинг сайловга оид қонунчилигида фуқаролик жамиятлари институтларининг роли катта. Айниқса, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг сайлов жараёни билан боғлиқ ваколатлари анчагина.

Биринчидан, халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгашларига сайлов ўтказувчи округ сайлов комиссияларининг аъзолари номзодлари бўйича тавсиялар тақдим этади. **Иккинчидан**, халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгашларининг мажлисларида муҳокама қилиш учун участка сайлов комиссияси аъзоларига номзодлар тақдим этади. **Учинчидан**, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашлари депутатларига уларнинг сайловчилар билан учрашувларини уюштиришда, фуқароларни қабул қилишда, ўз сайлов округларида бошқа ваколатларини амалга оширишда кўмаклашади. Тўртинчидан, Сайлов кодексига киритилган энг муҳим янгилеклардан бири – фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига ҳам сиёсий партиялар каби ҳар бир сайлов участкасида ўз кузатувчиларини қўйиш ваколати берилди.

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига берилган бундай кенг қўламли ваколатлар мамлакатимизда сайловларни ташкил этиш ва ўтказиш жараёнида сайлов эркинлигини таъминлаш, жамоат, яъни халқ назоратини янада кенг ва тўла амалга оширишга хизмат қилади.

Сайлов жараёни билан боғлиқ ишларни самарали ташкил этиш учун Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича республика кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси ҳамкорлигида сайловга тайёргарлик кўриш ҳамда уни ўтказишда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига юклатилган вазифаларни амалга ошириш бўйича услубий тавсиялар, шунингдек, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг кузатувчиларига эслатма қўлланмалари тайёрланди.

Услубий тавсиялар қўлланмаси Ўзбекистон Республикаси Президенти, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашлари депутатлари сайловларига тайёр-

гарлик кўриш ва уларни ўтказишга бағишланган бўлиб, у Ўзбекистон Республикасининг Сайлов кодексига белгиланган нормалар асосида мазкур сайловларни ташкил этиш ва ўтказишда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига яқиндан кўмак беради. Тавсияларда Ўзбекистон Республикасининг Сайлов кодексига белгиланган фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг сайловларга тайёргарлик кўриш ва уларни ўтказиш бораидаги вазифалари, шунингдек, Марказий сайлов комиссиясининг "Сайлов қонунчилиги тарғиботи ойлиги"ни ташкил этиш ва ўтказиш тўғрисида"ги қарорида белгиланган тарғибот ва ташвиқот ишларини аҳоли ўртасида амалга оширишда мутасадди ташкилотларга кўмаклашиш бўйича амалга оширадиган ишлари ёритилган.

Мазкур қўлланмалардан фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ходимлари, турли соҳалар мутахассислари, жамоатчилик тўғрисида халқ кенг китобхоналар оммаси фойдаланишлари мумкин.

Сайлов кодексига биноан ўтажак сайловларда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларидан кузатувчиларнинг иштирок этишига рухсат берилиши маҳаллага бўлган ишончнинг ортиб, ваколатлари янада кенгаётганидан далолат беради. Ушбу қўйи бошқарув органлари вакиллари-нинг парламент Қонунчилик палатаси ва маҳаллий кенгашлар депутатлигига сайловларда кузатувчи сифатида иштирок этиши сайловларни очик ва ошкора, демократик принципларга мос ўтишида муҳим аҳамиятга эга.

Марказий сайлов комиссияси қарори билан сиёсий партиялар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларидан кузатувчилар тўғрисида Низом қабул қилинди. Сайлов кодексининг 33-моддаси, "Сиёсий партиялар тўғрисида", "Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида"ги қонунларга мувофиқ ишлаб чиқилган ушбу ҳужжатда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашлари депутатлигига номзодлар кўрсатган сиёсий партиялар, шунингдек, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари кузатувчиларининг ҳуқуқий мақоми, ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳамда уларнинг ҳужжатларини расмийлаштириш тартиби белгиланган.

Бундай кенг қўламли кузатувдан мақсад – сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишга доир барча тадбирларда, шу жумладан, сайлов куни овоз бериш ва овозларни санаб чиқиш жараёнида сайлов қонунчилигига риоя этилиши устидан жамоатчилик назоратини янада кенгроқ амалга оширишдан иборат.

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларидан фуқаролар йиғини раиси (оқсоқоли), унинг ўринбосари, маслаҳатчиси, шунингдек, фуқаролар

йиғини органларининг бошқа мансабдор шахслари сайловларда кузатувчи бўлиши мумкин. Бунинг учун фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари округ сайлов комиссиясига ариза билан мурожаат қилиши лозим. Округ сайлов комиссияси фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органининг аризасини олгандан ке-

йин беш кун ичида қарор қабул қилади ва кузатувчи учун мандат беради.

Кузатувчи сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишга доир барча тадбирларда, шунингдек, ҳар бир сайлов участкасида сайлов куни овоз бериш ва овозларни санаб чиқиш жараёнида сайлов қонунчилигига риоя этилиши устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш ҳуқуқига эга. Шунингдек, сайлов участкасида сайлов қонунчилиги талаблари бузилишига йўл қўйилган, деб ҳисоблаш учун асослар етарли бўлса, ушбу участка сайлов комиссияси аъзоларига ёки юқори турувчи сайлов комиссияларига хабар беришга ҳақли. Шунингдек, кузатувчи Ўзбекистон Республикаси Конституциясига, Сайлов кодексига, Марказий сайлов комиссиясининг қарорларига амал қилган ҳолда барча даражадаги сайлов комиссияларига, давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари ва бошқа ташкилотларга ташриф буюрганида унга берилган мандатни ҳамда ўз шахсини тасдиқловчи ҳужжатни ёнида олиб юриши ҳамда мансабдор шахслар талабига мувофиқ уларни кўрсатиши керак.

Кузатувчи сайловчи сайлов бюллетенига ўз белгисини қўяётган пайтда овоз бериш кабинасида ёки хонасида бўлиши мумкин эмас. Сайловчиларга таъсир ўтказиш, бирор-бир ташвиқот материалли ёки адабиётини тарқатиш, сайловчилардан кимни ёқлаб овоз берганини суриштириш ёки сайловчиларга бюллетенга белги қўйишда бирор-бир тарзда ёрдам кўрсатиш ҳам тақиқланади. Шунингдек, участка сайлов комиссиясининг фаолиятига, шу жумладан, сайлов қўтилари муҳрланаётган, очилаётган, овозлар санаб чиқиляётганда аралашуш, сайлов куни ва овоз бериш бошланганидан бир кун олдин жамоатчилик фикри сўровлари натижаларини, сайлов натижалари прогнозларини, ўтказилаётган сайлов билан боғлиқ бошқа тадқиқотларни эълон қилиши ман этилади.

Хулоса қилиб айтганда, жорий йилнинг 22 декабрида мамлакатимиз парламенти ва маҳаллий Кенгашларга бўладиган сайловлар миллий мустақиллигимизни янада мустаҳкамлаш, Ўзбекистонни дунёдаги ривожланган демократик давлатлар қаторига қўйишда яна бир муҳим амалий қадам бўлади. Бу жараёндаги ислохотлар эса сайлов жараёнидаги устидан фуқаролик жамияти институтларининг кузатув олиб бориши, назорати ва сайловларда фаол иштирок этишини кўрсатади. Муҳими, бу сайловнинг демократик тарзда ўтишига хизмат қилади.

Шавкат ЖАВЛОНОВ,
Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича республика кенгаши бошқаруви раиси

Ижтимоий тармоқларда

“Тоza қўллар” сиёсати

ёхуд олқишга лойиқ таклиф

Сайлов яқинлашгани сайин сиёсий кучларнинг сайловчиларга таклиф этаётган гоялар кураши ҳам кутилганидек авжга чиқмоқда. Жумладан, бугунги кунда Ўзбекистон Либерал-демократик партияси томонидан таклиф этилаётган “тоза қўллар” сиёсати нафақат экспертлар, балки кенг жамоатчиликнинг ҳам эътиборини тортмоқда.

Зеро, партия аъзоларининг бу борадаги мақсади аниқ: мамлакатимизнинг коррупцияни рад этадиган ва жамиятда унга “ноль тоқатлилик”ка эришган давлатлар қаторига киришига эришиш.

Эзгу гоя билан чиқиш яхши, албатта. Лекин уни амалга ошириш механизми яратилмаса, гоя гоялигича қолиб кетаверади. O‘zLiDePнинг сайловолди платформаси билан танишган киши “тоза қўллар” сиёсатини рўёбга чиқаришининг самарали ечимларига гувоҳ бўлиши мумкин.

Мисол учун, сиёсий арбоблар ва давлат хизматчиларининг маблағлари ва мол-мулкларини ҳақидаги маълумотларни очиқ декларация қилишининг янги тизимини жорий қилиш зарур. Шунингдек, давлат харидларини амалга оширишда манфаатлар тўқнашувини аниқлаш ва электрон харидлар тизимини такомиллаштириш учун “Давлат харидлари тўғрисида”ги қонунга тегишли ўзгартиришлар киритиш керак.

O‘zLiDePнинг нуктаи назари-ча, уюшган жиноятчиликка қарши кураш бўйича ҳуқуқий ва ташкилий-амалий чораларни кучайтириш, қонунчиликдаги жазони оғирлаштириш ёки енгиллаштиришга оид нормаларни қўллаш жараёнидаги инсон омилини бартараф этиш коррупцияни тугатишда дадил қадам бўлади.

Энг диққатга сазовор янгилик шуки, партия сайловолди платформасида раҳбарлари Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан тайинланган ва озод этиладиган, парламентга ҳисобдор, Прокуратура, ИИБ, ДХХдан мустақил фаолият юритадиган алоҳида

давлат органлари – Коррупцияга қарши кураш ва Тергов департаментларини ташкил этиш таклифи илгари сурилмоқда.

Авваллари партияларнинг бундай ташаббуслар билан чиқишга журъати етмасди. Кейинги икки-уч йилда Ўзбекистонда олиб борилаётган очиқлик сиёсати партияларни ҳам жиддий масалаларни кўтаришга ундади, шекилли. Буни фақат олқишлаш, тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракатини қўллаш даркор.

Қизиқ, бошқа партияларда ҳам мана шундай салмоқли, мана шундай ўта но-зик таклифлари бормикан?

Давлат сиёсатига тўсқинлик қилаётган ким?

O‘zLiDePнинг бу галги сайловларга тайёрлаган платформасида шу саволга аниқ жавоб бор

Гапнинг индаллосини айтганда, жуда катта масъулият талаб қилади айти мавзуда аниқ эгаси билан гапириш. Боиси маълум: дарров асос ва исбот сўралади.

Партия мутасаддилари бундан ҳис қилган ҳолда жиддий курашга чоғлангани кундек равшан. Алқисса, ўз электорати манфаатларини бу қадар юқори нуктага кўтариш пайда бўлмасди. Ишбилармонлик муҳитини яхшилаш йўлида таклиф этаётган лойиҳалари билан айрим “даққи юнус”ча ўйловчиларга ёмон кўринишни истамасди. Оч қорним – тинч қулоғим сиёсатини олиб борарди. Жорий сайловларнинг аввалгилардан жиддий фарқи ҳам очиқ-ошкоралигиде, назаримда.

Партия нуктаи назарича, тадбиркорликка тўсқинлик қилган ҳар қандай одам ёки ташкилот давлат сиёсатига хиёнат қилган инсон ёхуд муассаса, деб баҳолиниши даркор. “Келинлар кўзго-ло-

ни”даги ибора билан айтганда, аллақачон шунақа қилиш керак эди. Модомики, ана шу дадиллик бизнес доиралари вакилларининг мазкур партия атрофиде янада мустахкам жипслашишига кўмаклашиши тайин.

Бунақа вақтда ўз-ўзидан навбатдаги саволлар туғилади: хўш, тадбиркорликка тўсқинлик қилаётганлар ким? Ўзбекистоннинг бизнес юритиш ва инвестиция киритиш учун энг жозибадор мамлакатлар қаторидан ўрин олишига ҳалақит қилаётганлар-чи? Санотнинг юқори технологияли тармоқларига тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар жалб этилишини рағбатлантириш, рақобатбардор маҳсулот ишлаб чиқаришни ташкиллаштиришга панжа орасидан қараётганларни “сув юзи”га чиқариш пайти келмадимиз?!

Қуруқ қошиқ оғиз йиртар, деган маънода юқоридаги саволларни иқтисодийёт соҳасини ипидан игнасигача биладиганларга бериб кўрдик. Бирон-бир партияга ён босмайдиган экспертларнинг

мулоҳазаларига кўра, O‘zLiDeP таклиф қилаётган Тадбиркорлик кодекси ҳамда Инвестиция кодексининг тезроқ ишлаб чиқиши ва қабул қилиниши бизнес юритишнинг олис истиқболга мўлжалланган имкониятларини ўн чандон оширади. Фақат бунинг ўзи кам. Яхлит қонуннинг мавжудлиги ярим марра. Шунинг учун ҳам Бизнес-омбудсман билан бирга яқиндан ишлайдиган Инвестицион омбудсман институтини ташкил этиш зарур. Кодекслар соҳанинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштиради, омбудсманлар тадбиркорлик фаолиятининг муҳофазаси орқали уларнинг ижросини назорат қилади. Назария ва амалиёт уйғунлашган жойда тараққиётга тўсқинлик қилиб бўлмайди.

Нима дедингиз, ечим маъқулни сизга? Ҳар қалай мен партия режалаштирган саъй-ҳаракатни шундай тушундим... Ўзгача фикрлар бўлса – баҳс-мунозаара учун майдон кенг.

Омон ЭСОН

Сайхунободда семинар

O‘zLiDeP Сирдарё Кенгаши ҳузуридаги Сиёсий таълим маркази Сайхунобод туманидаги “Гулистон” маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудида “Сайловлар: галаба стратегияси ва тактикаси” мавзусида ўқув-семинар ташкил этди.

Тадбирда халқ депутатлари маҳаллий кенгашлари депутатлигига O‘zLiDePдан кўрсатилган номзодлар, уларнинг ишончли вакиллари, партиянинг кузатувчи ва ваколатли вакиллари қатнашди.

Партия Сайхунобод туман Кенгаши аппарат раҳбари Абдужаббор Эрназаров сайловолди тарғибот ишларини ташкил этиш усуллари, сайловчилар билан учрашувларда фойдаланиладиган PR-технологиялар, ОАВ билан самарали ишлаш усуллари ҳусусида сўз юритди.

Сайлов кампаниясини ташкил этиш, номзодлар имижини шакллантириш, сайловолди тарғибот-ташвиқот ишлари, сайлов кампанияси бош госяси ва шiori каби долзарб масалаларга алоҳида эътибор қаратилди. Сайлов кодексининг мазмун-моҳияти амалий мисолларда тушунтирилди.

– Олдимизда катта имтиҳон турибди, – деди

Сиёсий таълим маркази раҳбари Дилшод Тўрақулов. – Зиммадаги масъулиятни ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ ҳис этишимиз лозим. Номзодларнинг ишончли вакиллари, партиянинг кузатувчи ва ваколатли вакиллари ўз вазифаларини тўла англаб етиши лозим. Шу маънода мазкур ўқув-семинарни ташкил этишдан кўзланган мақсад ҳам сайловга пухта тайёрларик кўришдан иборатдир.

Исроил АСҚАРАЛИЕВ,
халқ депутатлари Сайхунобод туман
Кенгашидаги O‘zLiDeP
депутатлик гуруҳининг ижрочи котиби

Менинг биринчи овозим

O‘zLiDeP Сирдарё вилоят Кенгаши Ёшлар билан ишлаш бўлими томонидан шу мавзуда давра суҳбати ташкил қилинди. Гулистон давлат университети талабалари ва профессор-ўқитувчилари иштирок этган тадбирда сайловларнинг аҳамияти ҳақида сўз юритилди.

– Президентимизнинг Олий Мажлисга йўлаган Мурожаатномасида сайлов билан боғлиқ қонун ҳужжатлари яхлит ҳолга келтирилмагани қайд этилиб, халқаро норма ва стандартларга жавоб берадиган Сайлов кодексини ишлаб чиқиш ва қабул қилиш зарурлиги таъкидланган эди, – деди партия вилоят Кенгаши Сиёсий таълим маркази раҳбари Дилшод Тўрақулов. – Шундан сўнг мамлакатимиз тарихида илк бор сайлов билан боғлиқ барча ҳуқуқий норма ва меъёрларни қамраб олган ягона қонун ҳужжати – Ўзбекистон Республикаси Сайлов кодекси ишлаб чиқилди ва қабул қилинди. Мазкур кодекс кучга кириши билан аввалги сайлов қонунчилик ҳужжатлари ўз кучини йўқотди. Амалдаги Сайлов кодекси 18 боб, 103 моддадан иборат. Оддий, содда, равион тилда ёзилган. Сайлов принциплари – умумий, тенг, тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш орқали очиқ ва ошкора амалга оширилади.

Давра суҳбатида сўз олган O‘zLiDeP Сирдарё вилоят Кенгаши ходими Элёр Жўраев “Янги Ўзбе-

кистон, янги сайловлар” шiori остида ўтказиладиган сиёсий жараёнларда очиқ, шаффоф ва рақобат муҳитининг борлиги бу йилги сайловларнинг алоҳида хусусияти эканлигини таъкидлади.

Янгиликлардан бири – сайловчиларнинг ягона электрон рўйхати шакллантирилгандир. Бу йил вилоятда 516 минг 400 нафар сайловчи борлиги аниқланди. Сайловлар жойларда соат 8.00 дан кечки 20.00 га қадар давом этади. Бу ҳам халқимизга яратилган қулайликлардан бири.

Тадбир давомида O‘zLiDeP вилоят Кенгаши ходимлари талаба-ёшларни партия дастурининг бош госяси, сайловолди платформаси билан таништирди.

Дилором ЭСОНОВА,
O‘zLiDeP Сирдарё вилоят Кенгаши
матбуот котиби

Номзодлар депутатликка тайёрми?

Сайлов эркинлигини амалга оширмай туриб, давлат ва жамият қурилишини демократлаштиришни тасаввур қилиш мушкул. Шунинг учун ҳам бу жараён катта тадорикни талаб этиб, бир неча босқичга бўлинади. Сайловолди дастурини тайёрлаш энг муҳим ишлардан биридир.

Хўш, сиёсий партиялар томонидан депутатликка кўрсатилган номзод сайловолди дастурини ишлаб чиқиш ва тарғиб этишда нималарга эътибор қаратиши керак? Сайловчиларга берилаётган ваъдалар қозғошда қолиб кетмаслиги учун қандай йўл тутиш зарур? Депутатларга қўйилаётган талаблар нималардан иборат?

O‘zLiDeP Андижон вилоят Кенгаши томонидан жойларда олиб борилаётган сайловолди тарғибот тадбирларида ана шундай масалалар қизгин муҳокама қилинмоқда.

Албатта, ташвиқот олиб боришда сайлов технологияларидан фойдаланиш кўникмаларини мус-

таҳамлашга қаратилган амалий машғулотлар долзарб аҳамият касб этади. Бу жараёнда, аввало, партия томонидан режалаштирилган лойиҳалар ва амалий ишлар ҳусусида ахборотлар берилади. Номзоддан аудиторияга қараб маъруза қилиш, имиж яратиш талаб этилади. Ҳуқуқшунослар билан мулоқотларда ҳуқуқ билимдони, педагоглар билан учрашувада муаллим, деҳқонлар билан суҳбатда миришкор, ёшлар билан ёшларга хос дунёқарашли ҳамсуҳбат бўлиши лозим.

Айни вақтда вилоятда ташкил этилган Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари сайлови ўтказувчи 14 та округ, халқ депутатлари вилоят кенгаши сайловини ўтказувчи 60 та, шаҳар ва туман кенгашлари депутатлари сайловини ўтказувчи 451 та округ ҳамда жами 827 та сайлов участкаси фаолияти самарали тарзда амалга оширилмоқда. Номзодларимиз улар билан доимий алоқада.

Мурссархон УМУРЗОҚОВА,
O‘zLiDeP Андижон вилоят
Кенгаши бўлим мудири

Унутилмас кун

Мамлакатимизда “Сайлов қонунчилиги тарғиботи ойлиги” қизгин давом этмоқда. Шу муносабат билан O‘zLiDeP Жиззах вилоят Кенгаши Ёшлар билан ишлаш бўлими томонидан Жиззах политехника институтиде “Демократик ҳуқуқий давлат қуриш ва фуқаролик жамиятини шакллантиришда профессионал сайлов тизими” мавзусида очиқ мулоқот ўтказилди.

Унда O‘zLiDeP Жиззах вилоят Кенгаши ходимлари, институт профессор-ўқитувчилари, илк бор овоз бериш ҳуқуқини қўлга киритган ёшлар иштирок этди.

Тадбир давомида сўзга чиққан мутахассислар бу йилги сайлов жараёни ва сайлов қонунчилигидаги ўзгаришлар тўғрисида ёшларга батафсил маълумот бериш билан биргаликда, бу жараёнда ёшларнинг фаол иштироки, номзодларнинг ҳуқуқий-сиёсий билими нечоғлиқ аҳамиятга эга эканига эътибор қаратишди.

Вилоят сайлов комиссиясидан олинган маълумотларга кўра, бу йилги сайловларда 793835 мингдан ортиқ жаззахлик иштирок этиши кутилмоқда. Уларнинг 33216 нафарини илк бора овоз берадиган ёшлар ташкил қилади.

– Мулоқот менда катта таассурот қолдирди, – дейди институт талабаси Жаҳонгир Ганибоев. – Сайлов қонунчилигидаги янгиликлар билан бирга, ёш сайловчиларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳақида ҳам тушунчага эга бўлди. Насиб қилса, барча номзодларнинг сайловолди дастурини ўрганиб, муносибига овоз бераман.

Сайловларни ўтказишда илк бор овоз берадиган ёшлар ҳаётида бу кун бир умр эсда қолиш учун сайловларни байрамона ташкил этиш лозимлиги ҳақида ҳам фикр-мулоҳазалар билдирилди.

Ўз муҳбиримиз

“Ақлли тиббиёт” концепцияси яратилади

Парламент қуйи палатаси ҳамда маҳаллий кенгашларга депутатлик сайловларида муваффақият қозониш кўп жиҳатдан партиянинг янгиланган дастури ва сайловолди платформаси қанчалик халқчил ва долзарб масалаларни қамраб олганига беvosита боғлиқ. Шу маънода партияимизнинг дастури Ҳаракатлар стратегиясига мос тарзда янгилангани эътиборга молиқдир.

Хусусан, O‘zLiDeP сайловолди платформасининг тўртинчи йўналиши – ижтимоий соҳани ривожлантириш борасида ўз олдига ўта муҳим вазифаларни белгилаб олди. Бу борада партиянинг асосий вазифаларидан бири “Ақлли тиббиёт” концепциясини ишлаб чиқиш ва жорий этиш, кўрсатиладиган тиббий хизматларни халқаро стандартлар даражасига кўтариш, касалланиш кўрсаткичларини пасайтириш ва аҳолининг узоқ умр кўришини таъминлашдан иборатдир. Инчунун ривожланишнинг инновацион йўлидан бораётган мамлакатларда “ақлли технологиялар” барча соҳаларда кенг татбиқ этилмоқда. Бунинг бош мақсади эса кам вақт ва куч сарфлаб, юқори натижага эришишдир.

Шундан келиб чиққан ҳолда партияимиз Ўзбекистонни соғлиқни сақлаш тизимида юқори самарадорликка эришган дунёнинг энг илғор 30 мамлакатига қаторига киритиш, шунингдек, индикаторлар – 2030 йилгача оналар ўлими кўрсаткичини учдан бирига, чақалоқлар ва беш ёшгача бўлган болалар ўлимини – икки баравар, аҳоли ўртасида юрак-қон томир, онкологик касалликлар, қандли диабет ва сурункали респиратор касалликлардан ўлим ҳолатини 30 фоиз камайтирилишига ҳаракат қилади.

Бундан ташқари, партия давлат-хусусий шериклик тамойиллари асосида тиббиёт сифатининг тубдан яхшиланишини ёқлайди. Шу боис 2020 йил ва ундан кейин ҳам оилаларда соғлом муҳитни мустаҳкамлаш, болаларда жисмоний тарбия ва спортга муҳаббатни янада кучайтириш партиянинг устувор вазифаларидан бири бўлиб қолаверади. Муҳими, партия “Болалари соғлом юртининг келажаги буюқдир” тамойилининг ҳаётга жорий қилиниши тарафдори.

Гўзал ИБРАГИМОВА,
O‘zLiDeP Сиёсий Кенгаши
Ижroiя қўмитаси
аёллар билан ишлаш
бўлими масъул ходими

Фонд бозори ривожлансагина, иқтисодиётимиз юксалади, бўлмас...

Хатто мутахассис бўлмаганларга ҳам аёнки, ҳозир жаҳон иқтисодиётининг барча соҳаларида кескин рақобат муҳити ҳукм сурапти. Бундай шароитда мамлакатимиз иқтисодиётини жадал тараққий эттириш талаб этилади ва бу борада Президентимиз Шавкат Мирзиёев бошчилигида қатор ислохотлар амалга оширилмоқда. Иқтисодиётни комплекс ривожлантириш реал сектор ва молиявий секторни ўзаро уйғун такомиллаштиришни тақозо этади.

Иқтисодиётнинг реал сектори такомиллашуви, умуман, бизнес тараққиёти кўп жиҳатдан молия бозори, хусусан, унинг таркибий қисми ҳисобланган капитал бозори фаолияти билан ҳам бевосита bog'лиқ. Доимий ўсиш ва янги лойиҳаларни ўзлаштириш орқали фаолиятни кенгайтириш мунтазамлик касб этаётган бир вақтда бизнесни молиялаштиришнинг самарали ташкил этилишида фонд бозори ҳолати ҳам катта аҳамиятга эга.

2019 йил 7 октябрда Президентимиз Шавкат Мирзиёев раислигида фонд бозорини ривожлантириш бўйича йиғилиш ўтказилди. Иқтисодий соҳа бўйича давлат бошқарув органлари раҳбарлари иштирок этган мажлисда фонд бозорининг жорий ҳолати ва иқтисодиётдаги ўрни, мутахассислар малакаси ва бу борада аҳоли саводхонлиги каби масалалар танқидий равишда кўриб чиқилди. Йиғилиш давомида фонд бозорини ривожлантирмасдан туриб, иқтисодий тараққиётга эришиб бўлмаслиги бот-бот таъкидланди ва Президентимиз томонидан фонд бозорини ривожлантиришга қаратилган вазифалар белгилаб берилди. Шундан келиб чиққан ҳолда фонд бозорини ривожлантириш бўйича тўб бурилиш даврига қадам қўйилган ҳозирги вақтда эътибор қаратиш лозим бўлган жиҳатлар хусусидаги мулоҳазаларимизни баён этамиз.

Фонд бозори ривожини кўп жиҳатдан эмитентларнинг бозордан капитал жалб қилиш бўйича талаби ва инвесторлар билан келишилган ҳолдаги таклифларига bog'лиқ. Реал вазият шундайки, бугунги кунда мамлакатимиздаги 605 та акциядорлик жамияти акцияларининг 85 фоизи давлатга тегишли. Бундай ҳолатда давлат улушини ошириш билан bog'лиқ ҳар қандай қўшимча акция чиқарилиши тўғридан-тўғри қимматли қозғалар депозитарийсидан рўйхатдан ўтказиш билан яқунламоқда. Яъни, очик бозорда ҳеч қандай операция амалга оширилмаяпти. Фонд бозорида таклиф ҳажмини ошириш учун стратегик аҳамиятга эга бўлмаган, юқори ликвидли хўжалик жамиятларини хусусийлаштириш талаб этилади. Президентимиз томонидан самарали фаолият юритаётган 20 та давлат корхоналарини аниқлаш ва уларни капитал бозори орқали хусусийлаштириш вазифаси қўйилгани ҳам бежиз эмас. Ўтган йиллар тажрибаси шуни кўрсатдики, хўжалик юритувчи субъектларда давлат улуши ошиб борган сари самарадорлик даражаси пасайиб боради. Мазкур жиҳатга бошқарувнинг сифат жиҳатдан оқшаи ҳам сабаб бўлади. Бунда давлат стратегик аҳамиятга эга 50 га яқин хўжалик жамиятларини белгилаб олган ҳолда, бошқа жамиятларни хусусийлаштириш мақсадга мувофиқ. Чунки қатор ривожланиш босқичларини, инди-

розли ҳолатларни ўз бошидан ўтказган жаҳон иқтисодиёти тарихидан маълум бўлаптики, давлат ёмон инвестор ҳисобланади. Устига-устак, иқтисодиётда давлат улуши ошиб бориши, яъни давлат иштирок этадиган акциядорлик жамияти бир неча юзтани ташкил этган ҳолатдаги бошқарув самарадорлиги билан 50 га яқин хўжалик жамиятига эгалик қилишдаги бошқарув самарадорлиги кескин фарқ қилади. Қисқаси, самарали хусусийлаштириш амалиётларисиз фонд бозори ривожини таъминлаш анча мурракб.

Инвесторлар қимматли қозғалар бозоридаги вазиятга қараб, иқтисодий ҳолат тўғрисида ҳулоса чиқаради. Бинобарин, фонд бозоридаги қимматли қозғаларни сон ва тур жиҳатдан кенгайтириш лозим. Бунинг учун, аввало, давлат қимматли қозғалари муомаласини самарали ташкил этиш талаб этилади. Чунки давлат облигациялари молия бозорида бошқа қимматли қозғаларга нисбатан risksiz актив ҳисобланади ва инвесторлар бошқа қимматли қозғалар билан молиявий операцияларни давлат облигациялари даромадлигидан келиб чиққан ҳолда амалга оширади. Лекин мамлакатимизда муомалага чиқарилган давлат облигациялари фонд биржаси орқали эмас, балки валюта биржасида фақатгина тижорат банклари ўртасида жойлаштирилди. Бундай ҳолатда давлат облигацияларининг бозор баҳоси ва даромадлиги инвесторлар учун мўлжал вазифасини ўтаб беролмайди. Шунинг учун давлат қимматли қозғаларини ҳам фонд биржасида жойлаштириш мақсадга мувофиқ.

Фонд бозорида муомалага чиқариладиган молиявий активлар турларини кенгайтиришда эътибор қаратилиши лозим бўлган навбатдаги қимматли қозғалар тури корпоратив облигациялардир. Чунки корпоратив облигациялар ўзида аниқ мажбурият ва қатъий белгиланган даромадни акс эттиргани учун ҳам инвесторлар учун жозибаали актив ҳисобланади. Бундан ташқари, корпоратив облигациялар бўйича белгиланадиган қатъий даромад ўзига хос кафолат вазифасини ҳам ўтаб беради. Бугунги кунда мамлакатимизда 338,06 миллиард сўмлик корпоратив облигациялар муомалада ва муомаласи ҳажмини ошириш фонд бозори ва акциялар бозорини ривожлантиришда ўзига хос оралиқ босқич вазифасини ҳам ўтайди.

Муомаласини кенгайтириш талаб этиладиган навбатдаги қимматли қозғалар тури имтиёзли акциялардир. Имтиёзли акциялар ўзида мажбуриятни акс эттирмасда, қатъий белгиланган даромад кафолатланади. Айнан

қатъий белгиланган даромад пассив даромад сифатида акциялар курси орқали даромад олиш имконияти нисбатан паст бўлган даврда имтиёзли акциянинг ҳам жозибадорлигига хизмат қилади. Охирги йилларда имтиёзли акцияларни муомалага чиқариш амалиёти эса мамлакатимизда деярли кузатилмаяпти.

Мамлакатимизда 2019 йил октябр ҳолатига 79906,71 миллиард сўм ҳажмда муомалага чиқарилган акциялар нисбатан кенг қўлланиладиган қимматли қозғалар туридир. Лекин уларнинг эркин муомаласи билан мақтана олмаимиз. Чунки 605 та акциядорлик жамиятидан 105 тасининг бор-йўғи 5 фоиз акцияси эркин муомалада экани буни кўрсатиб турибди. Акциялар муомаласини кенгайтириш учун хусусийлаштириш амалиётларини кенгайтиришимиз, очик жойлаштирилган акциялар ҳажмини ошириб боришимиз талаб этилади. Шунингдек, акциялар даромадлиги, дивидендлар мунтазамлиги каби жиҳатларга алоҳида эътибор қаратиш лозим. Чунки фонд бозорида нисбатан юқори riskли ҳисобланган акциялар бўйича мунтазам даромадлилик таъминланмаса, акциялар бозорининг ривожланиши қийин кечади. Бунда, биринчи навбатда, пассив даромад ҳисобланган дивидендларга эътибор қаратиш лозим. Мунтазам равишда дивидендлар тўлаб борилиши акциялар бозорида акция курси ўзгаришидан даромадлар олинишига ҳам замин яратаяди ва актив даромадлар ҳисобига фонд бозори ривожланиши таъминланади. Қайд этиш кераки, дивидендлар кўринишидаги даромадлар микдори кам. Бу ҳолатни, биринчидан, аҳоли бўш маблағларини банкка омонатга қўйса, йиллик 22-24 фоиз даромад олиши мумкинлиги, иккинчидан, акциялар бўйича тўланаётган ўртача дивиденд микдори 10 фоизга яқинлиги билан изоҳлаш мумкин. Аслида эса акциялар юқори riskли қимматли қозғаларни учун улар бўйича дивидендлар фоизи банк депозитлари фоизидан юқори бўлиши керак. Ана шу масаланинг ижобий ҳал қилиниши истикболда акциялар иккиламчи бозори риво-

жланишига ҳам хизмат қилади.

Бугунги кунда аҳолини фонд бозорига, акциядорлик амалиётига кенг жалб қилиш борасида қатор ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, акцияларни бирламчи оммавий жойлаштириш (IPO) ва иккиламчи оммавий жойлаштириш (SPO) амалиётлари орқали акцияларни аҳолига сотиш натижасида акциядорлик жамиятларида давлат улушини камайтиришга эътибор қаратилмоқда. Акцияларни оммавий жойлаштириш амалиётлари акциядорлик жамиятларида капитал жалб қилишда ўз самарасини бермоқда. Лекин бундай амалиётлар амалга оширилган, акциядорлик жамиятлари бошқаруви акциядорлар билан муносабатларни, хусусан, улар манфаатлари таъминланишини биринчи ўринга олиб чиқишлари лозим. Мамлакатимизда амалга оширилган ягона IPO амалиётдан сўнг акциядорлар манфаатлари тўлиқ таъминланди, дея айтолмаймиз. Чунки "Қварц" акциядорлик жамияти 2018 йил яқунлари бўйича соф фойдасини устав капиталини оширишга йўналтирди ва дивидендлар акция кўринишида тўлаб берилди. Натижада акция курсининг кескин пасайиши юз берди. Таассуфки, IPO амалиётдан сўнг акциядорлар манфаатларининг таъминланмаслиги, яъни дивиденд тарзидаги даромадларнинг нақд пул шаклида берилмаслиги инвесторларнинг қизиқишини янада пасайтирди. Реинвестиция натижасида инвестор қар томонлама йўқотишга дучор бўлади. Биринчидан, дивиденд тарзидаги, қолаверса, акция курсининг кескин пасайиши ҳамда солиққа тортиш амалиёти қўлланилиши натижасида даромаддан маҳрум бўлади. Ривожланган давлатларда реинвестиция ва дивидендларни акция кўринишида тўлаш амалиёти мавжуд. Зеро, истикболда янги лойиҳалар ишга тушиши боис акциядорлик жамиятлари ва инвесторлар даромадлари, бандлик ва бошқа жиҳатлар таъминланиши прогност қилинган ҳолда акция курсида ўсиш юз беради. Бунга республикамизда ҳам яқин истикболда эришишимиз лозим.

Юқорида асосан қимматли қозғалар турлари ва эмитентлар фаолияти борасидаги мулоҳазаларимизни билдирдик. Энди савдо ташкилотчилари ҳисобланган фонд бозори инфратузилмаси хусусидаги фикрларимизни келтириб ўтаимиз.

Республикамизда акциялар оммавий таклифи бўйича биринчи амалиёт амалга оширилганда акцияларни кафолатли жойлаштириш (андеррайтерлик) Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки томонидан амалга оширилди. Аввало шуни қайд этиш кераки, Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки акциядорлик шаклида ўз фаолиятини олиб бормади. Бу эса ўз-ўзидан банкнинг эмитент сифатида акциялар жойлаштириш бўйича ҳеч қандай тажрибаси йўқлигини англатади. Гарчи "Қварц" акциядорлик жамияти юқори рентабелли корхона бўлса-да, таклиф қилинган акцияларнинг 54 фоизлик қисми жойлаштирилди, холос. Бунга муайян даражада савдо ташкилотчисининг нотўғри танланганлиги ҳам сабаб бўлди. Шу сингари хатолардан тегишли хулосалар чиқарилиб, хорижий инвестицион компанияларнинг республикамизда фонд бозорига кириб келишига шароит яратилди. Кейинги йилларда Freedom Finance инвестицион компанияси сўнгги акцияларни оммавий жойлаштириш амалиётлари ташкилотчиси сифатида майдонга чиқмоқда ва ижобий натижаларга эришмоқда. Мамлакатимизда бундай профессионал савдо ташкилотлари сонини ошириш, улар фаолиятини сифат жиҳатдан янги босқичга олиб чиқиш лозим.

Бугунги кунда жаҳон иқтисодиётда рақамли иқтисодиёт устуворлик касб этаётган бир вақтда миллий фонд бозори ва унинг профессионал иштирокчилари фаолиятида рақамли иқтисодиёт афзалликларидан самарали фойдаланилмоқда, дея олаймиз. Бугунги кунда савдо платформалари фаолиятини кенгайтириш, листинг талабларини қайта кўриб чиқиш, мобил иловалар орқали савдо имкониятларини яратиш талаб этилади. Шунингдек, фонд бозори веб-сайти орқали сониялик савдо натижалари, эмитентлар фаолияти борасидаги ахборотлар очиклиги ва тезкорлиги масаласи ҳам ҳал қилиниши лозим бўлган муҳим вазифалардандир.

Соҳа ривожини мутахассислар малакаси ва аҳолининг бу борадаги саводхонлигига ҳам bog'лиқлиги, бугунги кунда юртимизда тегишли малака гувоҳномасига эга атиги 300 нафар мутахассис борлиги ва улардан фонд бозорига фаолият юритаётганлари 100 нафарни ҳам ташкил этмаслиги Президент томонидан ўтказилган йиғилишда жиддий танқид қилинди. Шу ўринда қайд этиб ўтиш лозимки, фонд бозоридаги ҳолат бевосита кадрлар тайёрлаш масалаларига ҳам ўз таъсирини кўрсатмоқда. Чунки кадрлар тайёрланиши ва уларнинг малака даражаси истеъмолчи талабига, бозор ҳолатига бевосита bog'лиқ.

Юқорида тилга олинган омиллар республикамизда фонд бозорини ривожлантириш орқали иқтисодий тараққиётни янада жадаллаштиришга хизмат қилади, деб ҳисоблаймиз.

Самариддин ЭЛМИРЗАЕВ,
иқтисодиёт фанлари доктори, доцент

Сарҳисоб

Давлат хизматларидан одамлар қай даражада рози?

Жаҳон банкнинг "Doing business" йиллик ҳисоботида қайд этилишича, мамлакатимиз "Бизнесни рўйхатдан ўтказиш" кўрсаткичи бўйича дунёнинг 190 та давлати орасида 8-ўринни эгаллаб турибди.

Давлат хизматлари агентлиги Жиззах вилояти бошқармасининг 9 ойлик яқунларига бағишланган матбуот анжумани ана шу хабар билан бошланди. Бу ангилгани мамлакатимиздаги давлат хизматлари агентлиги фаолиятга берилган ижобий баҳо сифатида қабул қилиш мумкин.

Дарҳақиқат, агентлик томонидан кўрсатилган хизматлар сони ва сифати йилдан йилга ошиб бораётганини Жиззах вилояти мисолида ҳам кўришимиз мумкин. Мисол учун, вилоятнинг шаҳар ва туманларида ташкил

этилган давлат хизматлари марказлари томонидан 2018 йилнинг бошида жами 37 турдаги давлат хизматлари кўрсатилган бўлса, ҳозирга келиб уларнинг сони 130 тага етди. 2020 йилда хизматлар сони 160 тага етказиш режалаштирилмоқда.

— Айни пайтда 13 та шаҳар ва туман давлат хизматлари марказлари орқали аҳолига 130 турга яқин давлат хизматлари кўрсатилмоқда, — дейди агентликнинг вилоят бошқармаси бошлиғи Бобур Умрзоқов. — Жорий йилнинг 9 ойи давомида марказлар томонидан қарийб 337 минг 415 та хизмат кўрсатилган. Эътиборли жиҳати, ушбу кўрсаткич ўтган йилнинг 9 ойи давомида 90 минг 384 тани ташкил этган. Тахлиллар натижаси шуни кўрсатмоқдаки, хизмат кўрсатиш икки йилда 3,5 баробарга ортган.

Энг кўп мурожаатлар электрон рақамли имзо бериш (83 694), СТИРни аниқлаш (48 314), жисмоний шахслар учун СТИР бериш (35 394), болаларни давлат мактабгача таълим муассаса-

ларига жойлаштириш (33 173) ўзбошмачилик билан қурилган турар-жойларга мулк ҳуқуқини эътироф этиш (26 359) бўйича келиб тушган.

Матбуот анжуманида таъкидланганидек, аҳолига янада қулайлик яратиш мақсадида олис, чекка ҳудудларда "Мобил давлат хизматлари" йўлга қўйилган, шу кунга қадар вилоят бўйича жами 14 мингдан ортиқ сайёр хизматлар кўрсатилган. Шунингдек, Мирзачўл ва Дўстлик туманларида бошлиғи Бобур Умрзоқов, — Жорий йилнинг 9 ойи давомида марказ биносининг қурилиш ишлари бошланиш арафасида. Шароф Рашидов, Ғаллаорол, Дўстлик, Зомин, Янгиобод, Зарбдор, Арнасой, Зафаробод, Пахтакор, Фориш туманларида қурилиш ишлари давом эттирилмоқда.

Анжуманда амалга оширилаётган тизимли ишларга қарамай, давлат органлари ва бошқа ташкилотлар томонидан жисмоний ва юридик шахсларга давлат хизматларини кўрсатиш соҳа-

сида баъзи қонунбузилиш ҳолатларига йўл қўйлаётгани ҳам аниқлангани тилга олинди.

— Ўтган давр мобайнида давлат хизматлари кўрсатиш соҳасида жами 6056 та қонунбузарлик ҳолати аниқланган, — деди Б.Умрзоқов. — Қонунбузилиш ҳолатларининг 4054 таси "Ўзбекэнерго" АЖ, 939 таси Ер ресурслари ва давлат кадастри, 422 таси "Ўзтрансгаз" ҳудудий филиалларида, 201 таси маҳаллий ҳокимликларда, 181 таси қурилиш ва архитектура идораларида, 50 таси давлат санитария эпидемиология назорат марказлари, 4 таси таълим муассасалари, 13 таси ички ишлар органлари, 10 таси солиқ ва 144 таси коммунал хизмат кўрсатувчи идоралар ҳисобига тўғри келди. Ушбу ҳолатлар юзасидан тегишли мутасаддиларга 47 та тақдимнома, 12 та огоҳнома киритилган. 120 нафар шахсга нисбатан маъмурий баённома расмийлаштирилган. 1 нафар ходим эса эгаллаб турган лавозимидан озод этилган. Таъсир чоралари натижасида 14 нафар шахс интизомий жавобгарликка тортилди.

Анжуманда мутасаддилар журналистларнинг саволларига атрофлича жавоб қайтарди.

Баҳром МИРЗАҚОБИЛОВ,
"XXI asr" муҳбири

"Ўзсаноатқурилиш-банк" замон талабига ҳамоҳанг хизмат кўрсатишга жиддий эътибор қаратмоқда. Хусусан, замонвий ёндашувлар асосида барпо этилиб, фойдаланишга топширилган банк хизматлари марказларининг навбатдигиси Қўқон шаҳрида ишга туширилди.

Қўқонда яна бир марказ очилди

Марказ илғор коммуникация воситалари ҳамда замонвий мебеллар билан жиҳозланган. Малакали банк ходимлари юридик ва жисмоний шахсларга кенг қўламли банк ва консалтинг хизматларини кўрсатади. Ҳисоб-рақам очиш, кредит олиш учун ариза бериш, онлайн омонатни расмийлаштириш,

барча турдаги тўловлар ҳамда халқаро пул ўтказмалари марказдаги хизматлар сирасига кирилади.

24/7 режимида фаолият кўрсатувчи замонвий банккомат ва инфоюксослар эса ҳудуд аҳолиси ҳамда меҳмонларга ҳафтанинг истанган кун, суботнинг истанган вақтида миллий ва халқаро пластик карталаридаги маблағларини нақдлаштириш, коммунал, уяли алоқа операторлари, шаҳар телефонлари, кабель телевидениеси, интернет хизмати учун тўловларни амалга оширишга қулай шароит яратаяди.

"Ўзсаноатқурилишбанк" тизимида аҳоли манфаатларини қаноатлантириб, жаҳон стандартлари даражасида фаолият юритадиган банк хизматлари марказлари сони 27 тага етди.

"Ўзсаноатқурилишбанк"
ахборот хизмати

Имконият

Президентимизнинг 2019 йил 18 июлдаги “Ўзбекистон Республикаси автомобиль саноатини жадал ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарориди соҳанинг инвестициявий жозибадорлигини оширишни таъминлаш, халқаро тажриба асосида замонавий бозор механизмлари ва бошқарув усулларини жорий қилиш, шунингдек, ички ва ташқи бозорларда рақобатбардош ишлаб чиқаришни яратиш асосий мақсад қилиб қўйилган. Шунингдек, 2019 – 2023 йил-

Сон ўзгаряпти, сифат ҳам ўсяпти

“UzAuto Motors” АЖ Хоразм вилояти филиалида ойига **6000** дона автомобиль ишлаб чиқарила бошланди

ларда енгил автомобиллар ишлаб чиқариш ҳажмини 350 минг донегача ошириш, маҳаллийлаштириш даражасини ўрта ҳисобда 60 фоизгача етказиш, юк автомобиллари ва автобуслар ишлаб чиқариш ҳажмини 10 минг донегача кўпайтириш, автомобилларнинг йиллик экспорт ҳажмини 100 минг донегача кўтариш каби аниқ ва устувор вазифалар белгиланган эди.

Айтиш жоизки, автомобильсозлик саноати Ўзбекистондаги энг йирик ва янги соҳалардан ҳисоб-

ланади. Ўтган қисқа муддатда Ҳазорасп туманида жойлашган “UzAuto motors” акциядорлик жамияти ҳам республика корхоналари орасида муносиб ўрнига эга бўлди. Корхонадаги бошланғич партия ташкилоти томонидан ўтказиладиган маънавий-маърифий, сиёсий тадбирлар ҳам юқори савияда ташкил этилаётгани эътиборга сазовор.

2014 йилнинг январь ойида Питнак шаҳрида иш бошлаган корхона 5 йил ичида катта ютуқларга эришди. Дастлаб йилига 16 минг дона автомобиль

ишлаб чиқарилган бўлса, Юртбошимизнинг вилоятга ташрифи давомида берган тавсиялари асосида маҳсулот миқдорини кўпайтиришга эришилди. Топшириқлар ижроси юзасидан “UzAuto Motors” АЖ Хоразм вилояти филиалида режа асосида кенг кўламли модернизация ва модификация ишлари амалга оширилиб, ҳозирги кунгача жами 48 214 дона автомобиль ишлаб чиқарилди.

Октябрь ойида хоразмлик автомобилсозлар томонидан завод тарихида илк бор бир ойда 6000 дона

машина ишлаб чиқарилди.

– Корхонамиз қошидаги O'zLiDeP бошланғич ташкилоти 2015 йили ташкил этилган бўлиб, бугунги кунда 900 дан ортиқ партия аъзоларини бирлаштирган, – дейди мазкур БПТ раиси Илҳом Дурдиев. – Корхонамизнинг муҳим ютуқларга эришишида ҳиссамиз борлиги бизни гуруҳларга кўтайдимиз ва юқсак марраларни забт этишда давом эттизим.

O'zLiDeP Хоразм вилоят Кенгаши матбуот хизмати

Тадбир

Янги уй-жойлар: инновацион қурилиш материаллари

Ўзбекистон Республикаси Қурилиш вазирлигида “Қурилиш соҳасининг ривож аҳоли манфаатларига хизмат қилади” мавзусида матбуот анжумани ўтказилди. Кенг жамоатчилик, соҳага алоқадор ташкилотлар ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этган тадбирда мамлакатимизда амалга оширилаётган қурилиш ишларининг суръати ва ҳажми тобора ошаётгани, кенг кўламли бунёдкорлик жараёнлари эса халқимиз ҳаёти янада яхшиланишига замин яратаётгани хусусида сўз борди.

Мазкур вазирлик масъулларининг маълум қилишича, 2016, 2017, 2018 йилларда республикаимизда мос равишда 29,4 трлн., 34,7 трлн., ва 51,2 трлн. сўмга тенг қурилиш ишлари бажарилган. 2019 йилнинг январь – сентябрь ойида эса 50,9 трлн. сўм ҳажмида қурилиш ишлари амалга оширилган бўлиб, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан ўсиш 119,3 фоизни ташкил этган.

Сўнгги уч йилда аҳоли учун барпо этилаётган уй-жойлар сони ҳам тобора ортиб борапти. Хусусан, республикаимиз бўйича 2017 йилда 191 та, 2018 йилда 335 та ва 2019 йилда 403 та кўп қаватли уйлар қурилди ва қурилиши олиб борилмоқда.

Жорий йилда Президентимизнинг 2017 йил 23 октябрдаги “2017 – 2020 йилларда шаҳарларда арзон кўп қаватли уйларни қуриш ва реконструкция қилиш дастурини самарали амалга ошириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорига кўра жами 403 та – 29 та 5 қаватли, 332 та 7 қаватли, 39 та 9 қаватли ва 3 та 16 қаватли уй-жойлар барпо этилиши режалаштирилган.

Давлат дастурига асосан қишлоқ жойларда 2017 йилда 15 000 та, 2018 йилда 22 145 та намунавий лойиҳадаги уй-жойлар қурилган бўлса, 2019 йилда жами 351 та массивда 15 010 та, яъни 2 992 та арзон намунавий уй-жой ва 12 018 та квартира қурилиши режалаштирилган.

Шу ўринда қайд этиш лозимки, қишлоқ жойларда уй-жой шароитларини яхшилашга муҳтож оилалар учун 2018 йилда 16 246 та, алоҳида ўрнатилган ёш оилалар учун 658 та уй-жой қурилган бўлса, 2019 йилда бу кўрсаткич мос равишда 11 070 та ва 658 тани ташкил этмоқда.

Давлат инвестиция дастурлари доирасида 2016 йилда 1 590 та, 2017 йилда 1 888 та, 2018 йилда 1 113 та ижтимоий соҳа объекти бино қилинган, 2019 йилда эса 1 271 та ана шундай объект қурилиши режалаштирилган.

Давлатимиз раҳбарининг 2018 йил 18 июлдаги “2018 йилда қишлоқ жойларда янгиланган намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар ва шаҳарларда арзон кўп қаватли уйлар қуриш дастурларини амалга ошириш механизмларини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорига кўра бошланғич бадал маблағларининг 10-20 фоиз ўзгарувчан этиб белгиланиши уй-жойга муҳтож фуқаролар учун аниқ муддао бўлди. Аниқ пайтда имтиёзли ипотека кредитлари сони 2017 йилда 13 200 та, 2018 йилда 17 300 та ва 2019 йилнинг 9 ойида 23 600 тани ташкил этди.

Уй-жойлар нархининг ошиб кетмаслиги, уларнинг ҳамёнбоп бўлишини таъминлаш борасида ҳам муайян ишлар амалга ошириляпти. Хусусан, уйлар нархини арзонлаштириш ва сифатини ошириш учун инновацион қурилиш материалларидан кенг фойдаланилмоқда. Масалан, гишт ўрнига газобетон ва пенобетон ишлатилляпти. Таъкидлаш керакки, мазкур қурилиш маҳсулотларини ишлаб чиқариш учун газ 8 баробар кам сарфланади. Уларнинг иссиқлик сақлаш хусусияти эса 5 маротаба кўпроқ.

2020 йилдан эътиборан 16 мингта оилага бошланғич бадал ва кредит фоизлари харажатлари учун бюджетдан субсидия ажратилиши режалаштирилмоқда. Субсидиялар орқали уйлар бошланғич бадалининг 10 фоизи ҳамда 10 фоиздан ошган кредит устама фоизлари қоплаб берилади. Ушбу янги тизим келгуси йилдан Андижон, Наманган, Фарғона, Бухоро, Самарқанд, Тошкент вилоятларида ва пойтахтимизда тажриба тариқасида жорий этилади.

Мусурмон РЎЗИЕВ,
“XXI asr” мухбири

Реклама ҳуқуқида

■ **Мактабгача таълим вазирлигининг Инфратузилмани ривожлантириш бўйича инжиниринг компанияси буюртмасига асосан мамлакатимизда қатор таълим-тарбия масканлари барпо этилмоқда. Жумладан, Тошкент шаҳридаги мактабгача таълим ташкилотларида ҳам реконструкция ишлари авжида.**

Суратда: (чапдан ўнгга) Инфратузилмани ривожлантириш бўйича инжиниринг компанияси Тошкент шаҳар филиали бош муҳандиси Акмал Бердиев ва “Engineer group” масъулияти чекланган жамиятининг директори Насрулло Ғуломов.

Барчаси болажонларга!

Олмазор туманидаги 169-мактабгача таълим ташкилоти ўтган асрнинг 20-30-йиллари бунёд этилган бинода жойлашган эди. Юртбошимизнинг ўтган йил декабрь ойидаги “Ўзбекистон Республикасининг 2019 йилга мўлжалланган инвестиция дастурини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорига кўра болажонлар учун 3 қаватли 235 ўринли таълим-тарбия маскани бунёд этилмоқда. Мазкур инвестиция лойиҳаси асосидаги иншоотни қисқа фурсатда сифатли бунёд этишни мақсад қилган моҳир

қурувчи Шавкат Камолов бошчилигидаги “Best next star” МЧЖнинг 40 нафардан ошқ қурувчилари жонбозлик кўрсатмоқда.

Туманнинг Чигатой маҳалласи ҳудудидаги 248-МТТ биноси ҳам янгидан барпо этилмоқда. 7,6 миллиард сўмлик лойиҳа асосида қад ростлаётган 235 ўринли мактабгача таълим ташкилотиди моҳир қурувчи Насрулло Ғуломов раҳбарлигидаги “Engineer group” масъулияти чекланган жамиятининг тажрибали бинокорлари меҳнат қилмоқда. Ишчилар учун

уч маҳал иссиқ овқат тайёрланади, улар махсус кийим-бош билан таъминланган. Ушбу замонавий типда барпо этилаётган масканда болажонлар учун ошхона, ўйин майдончаси, гуруҳ хоналари, гимнастика зали ва бошқа қулайликлар яратилляпти. Аниқ вақтда қурилиш-монтаж ишлари якунланиб, пардозлаш бошланган.

Тумандаги яна бир маскан – 172-МТТ биноси ҳам қайта қурилмоқда. Иншоот қурилиш меъёрлари ва технологиялари асосида сифатли даражада бунёд этилишига эътибор қаратилмоқда. Ҳозирги вақтда пардозлаш ишлари олиб борилляпти. Эътиборлики, бу масканлардаги хоналар поли ости иштиш тизими билан жиҳозланган. Бу ерда пудратчи Акром Ҳайдаров бошчилигидаги “Тошкент тикланиш” ва бош пудратчи “MDF formation” масъулияти чекланган жамияти қурувчилари тер тўқмоқда. Шубҳасиз, мазкур кенг, замонавий масканларнинг барчаси болажонларнинг сифатли таълим-тарбия олиши, қулай муҳитда вояга етиши учун бунёд этилмоқда.

Ю. ОЧИЛДИЕВ,
“XXI asr” мухбири

Хизматлар лицензияланган.

“Обод қишлоқ” дастури – амалда

■ **Фарғона вилоятида аҳоли фаровонлигини ошириш, қулай турмуш шароитини яратиш мақсадида қатор бунёдкорликлар амалга оширилмоқда. Жумладан, “Обод қишлоқ” Давлат дастури асосида вилоятда олиб борилган ишлар натижасида маҳаллалар янгича қиёфага эга бўляпти. Мавжуд ижтимоий соҳа объектиларни реконструкция қилиб, талабга асосан янгидан барпо этилмоқда.**

Йўл, сув иншоотлари, электр, газ тармоқлари, коммуникация тизимлари янгиланмоқда.

Тошлоқ туманининг Қонжилга маҳалласидаги 1-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаб-интернати бир пайтлар абгор ва таъмирталаб ҳолатда эди. Шу боис дастур асосида ушбу таълим муассасаси капитал таъмирланиши режалаштирилди. Бу ерда вилоят ҳокимлиги ҳузуридаги Ягона буюртмачи хизмати инжиниринг компанияси буюртмасига кўра моҳир қурувчи Шухрат Нуралиев раҳбарлигидаги “Бек Бўта” масъулияти чекланган жамияти жамоаси жонбозлик кўрсатди. Ажратилган 613 миллион сўм эвазига бинонинг фасад, том, пол қисмлари, барча эшик ва дераза ромлари янгиланди.

Ушбу қурувчилар жамоаси “Обод қишлоқ” дастури бўйича туманнинг Найман маҳалласидаги

Суратда: (чапдан ўнгга) мактаб директори Хусанбой Ёрбоев ва “Бек Бўта” масъулияти чекланган жамияти иш юритувчиси Яхёхон Яхёев.

8-мактабгача таълим ташкилотини капитал тамирлашда ҳам жавлон урди. Бундан ташқари, 18-ўрта таъ-

лим мактабида 742 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. Мазкур масканларда электр, иссиқлик узатиш тармоқлари, том, ромлар янгиланди, теваарак-атроф ободонлаштирилди.

Вилоятда ногиронлиги бор ва эҳтиёжманд оилалар учун арзон-

лаштирилган уй-жойлар ҳам барпо этилиб, фойдаланишга топширилмоқда. Масалан, Қувасой туманидаги Паkana массивида тўрт қаватли 24 хонадондан иборат уй-жойни “Қишлоқ қурилиш инвест” ИК Фарғона вилояти бўлими буюртмасига асосан заҳматкаш бинокорлар бунёд этди. Ушбу замонавий ва намунавий лойиҳа асосидаги уйлар қурилишида “Тошлоқ қурилиш ва таъмирлаш”, “Фарғона қурилиш кристал”, “Сардор қурилиш таъмирлаш”, “Замон буилдинг” масъулияти чекланган жамияти каби қурувчилар жамоаси меҳнат қилди.

Юнусали ОЧИЛДИЕВ,
“XXI asr” мухбири

Хизматлар лицензияланган.

Нега ишбилармонлар палатага ишоняпти?

Бугунги кунда Самарқанд вилоятида 60 мингга яқин кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъекти фаолият юритмоқда. Жорий йилнинг олти ойи мобайнида 4 минг 800 дан зиёд янги хусусий корхона ва фирмалар ташкил этилган бўлиб, бу кўрсаткич ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 55 фоиз ошган.

Мутахассисларнинг маълум қилишича, янги тузилётган корхоналар сони бўйича вилоят республикада 3-ўринда борапти. Айниқса, Самарқанд шахри бу борада пешқадамлардан бири. Ўтган йилнинг олти ойида мазкур шаҳарда 700 дан зиёд хусусий корхона ишга тушган бўлса, жорий йилнинг шу даврида 1,5 мингга янги тадбиркорлик субъекти иш бошлаган. Бошқача ифодалаганда, “рўйи замин сайқали” республика туман ва шаҳарларининг илгор еттиликдаги иккинчи погонани банд қилган.

Вилоятда бизнес муҳитининг янада яхшилланишида, ишбилармонлар сонининг жадаллик билан ортишида Ўзбекистон савдо-саноат палатаси Самарқанд ҳудудий бошқармасининг ҳам ҳиссаси катта бўлапти.

— Тадбиркорларни ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, ўз бизнесини йўлга қўйиш истагида бўлганларга тренинглари, маҳорат дарслари ташкил этиш, йўл-йўриқ кўрсатиш, ҳуқуқи бузилган хусусий корхоналарни судда ҳимоя қилиш, ҳамкорлар топишда ишбилармонларга ёрдам бериш асосий вазифаларимиздан саналади, — дейди **палатанин Самарқанд ҳудудий бошқармаси бошлиғи Шерали Йўлдошев**. — Кейинги йилларда ҳар ҳафтанинг жума куни муаммо ва тў-

сиқларга дуч келган тадбиркорларни палата биносига вилоят ҳокими иштирокида қабул қилиш анъанага айланди. Шу йилнинг сентябрь ойигача 35 маротаба “Жума — тадбиркорлар куни” мавзусида қабуллар ташкил этилди. Мазкур учрашувларда 1121 нафар тадбиркор томонидан кўтарилган муаммолар кўриб чиқилиб, уларнинг 72 фоизи ижобий ечим топди. Масалан, Самарқанд шаҳридаги “Самарқанд бахт сервис” хусусий корхонасига автомобилларга газ қўйиш шохобчасини қуриш ишларини бошлашга рухсат олиб берилди. Шунингдек, “Биллур” оилавий корхонаси ҳамда Пастдарғомдаги “New Yuquan” қўшма корхонасига электр тармоғига уланишда ёрдам кўрсатилди. Нуробод туманидаги “Нуробод гўзал диёр” МЧЖ ва “Жасур интенсив” фермер хўжаликлари палата мадади билан имтиёзли кредит олишга муваффақ бўлди. Жомбой туманида фаолият юритаётган “Милк Вил” қўшма корхонаси эса газ босими пастлигидан қийналаётган эди. Бу муаммо ҳам ҳал қилинди. Шу боис қабулларга келаётган тадбиркорлар сони тобора ортиб бораёттир.

Палата хусусий сектор вакилларига чет эллик ишбилармонлар билан ҳамкорликни йўлга қўйишга ҳам кўмак берапти. Жорий йилнинг ўтган даврида 653 нафар тадбиркор юртошимиз палата ёрдамида Хитой, Ҳиндистон, Туркия, Беларусь, Корея, Қирғизистон, Тожикистон, Болгария каби мамлакатларга бориб, ишбилармон доиралар билан алоқалар ўрнатди. Хусусан, 2019 йил 29 июль — 1 август кунлари вилоят ҳокимлиги вакиллари тадбиркорларимиз билан биргаликда Беларусь Республикаси пойтахти Минск шаҳрида “Made in Uzbekistan” кўргазмасини ташкил этди. Шунингдек,

Лида шаҳрида беларуслик тадбиркорлар билан учрашув бўлиб ўтди. Унда икки давлат ишбилармонлари ўртасида бир қанча шартномалар имзоланди. Жумладан, “Samrin trade” қўшма корхонаси қуруқ мева-лар, “Sirojiddin agro fruits” ва “Челак томорқа хизмати” МЧЖлар турли қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳамда “Samarkand conserva” акциядорлик жамияти картошка уруғлари экспорти бўйича битимлар тузишди. Учрашув мобайнида жами қиймати 24,68 миллион АҚШ долларига тенг келишувларга эришилди. Уларда кўзда тутилган экспорт жараёналари 2019 — 2021 йиллар давомида амалга оширилади. Шунинг баробарида палата 1475 нафар тадбиркорга юртимизда ташкил қилинган 22 та кўргазма, бизнес форум ва семинарларда қатнашишлари имконияти яратиб берди. Натижада ўтган 9 ойда 14 та корхона вакиллари қиймати 4,5 миллион АҚШ долларидан ортиқ маҳсулотларни Россия, Украина, Қозоғистон, Озарбойжон, Тожикистон, Туркия, Хитой, Бирлашган Араб Амирликлари, Буюк Британия ва Беларусга экспорт қилиш бўйича шартномалар имзолашга муваффақ бўлди.

Палата мулкдорларни ҳуқуқий жиҳатдан ҳам қўллаб-қувватлаёттир. Чунончи, ўтган йилнинг 9 ойида судларга 4,7 миллиард сўмдан зиёд 82 та даъво аризаси киритилган бўлса, жорий йилнинг мос даврида қарийб 29 миллиард сўм миқдоридаги 270 та даъво аризаси тақдим қилинган.

Мухтасар айтганда, Ўзбекистон савдо-саноат палатаси Самарқанд ҳудудий бошқармаси зиммасидаги вазифаларни уйдлаб, тадбиркорларнинг том-маънадаги мададкорига айланаёттир.

Мухаббат РАВШАНОВА,
“XXI asr” мухбири

Муаммоларга ечим борми?

Табиий газ-ку йўқ, баллондагиси-чи?

БУХОРО

Куз фасли ҳам ўз поёнига етиб, қишининг қор-қировли кунлари эшик қоқмоқда. Бундай пайтда қишлоқ аҳлининг асосий дарди иссиқлик муаммосини ҳал қилиш бўлади. Баъзи ҳудудларда табиий газ етказиб беришнинг имкони бўлмаётгани сабабли кўчага газ баллонлари тарқатиб келинмоқда. Бу ҳозирча самарали усул.

Лекин ана шу баллонлар ҳамма ҳудудларга ҳам ўз вақтида етказиб берилаптими? Аҳоли шу каби ишлардан розими? Афсуски, Қорақўл тумани аҳолиси бу саволга ижобий жавоб тополмаяпти.

— “Дарғали”, “Дарғабоб”, “Шакарбек”, “Қуйи Янги бозор”, “Қувача”, “Чандиробод” МФЙларида газ таъминоти масаласида муаммолар пайдо бўлмоқда, — дейди қорақўллик Воҳид Қиличов. — Чунки ушбу МФЙ аҳлига кўчага газ баллонлари етказиб бериш ой сайин мураккаблашапти, ҳатто уч ойда ҳам бир марта берилмаётганига нима дейсиз? Ташвишланарлиси, бемор, шароити оғир фуқаролар ёки ёш болали оилаларнинг совуқ ҳавода аҳоли қандай кечад?

— Илгари битта баллонни бир ой бўлмаса-да, 25 кунгача ишлатардик. Энди эса газчилар бир баллонга мўлжалланган миқдордаги газни иккига солишяптими, билмадим. Ҳар қанча тежаб фойдаланган тақдирда ҳам битта баллон, ишонасизми, 20 кунга

етмаяпти. Энг ёмони, кейинги пайтда шу ҳам етказилмай қолди, — дейди маҳаллий аҳоли вакилидан бири.

Ушбу оғриқли масалага Халқ депутатлари Қорақўл туман Кенгашидаги О‘зЛиДеР депутатлик гуруҳи аъзоси А.Қиличов ечим излашга ҳаракат қилди. Халқ вакили Қорақўл туманлараро газ таъминоти участкаси раҳбарига сўров юборди. Умид қиламизки, мутасаддилар мазкур муаммога тез орада ечим топади ва бундан бу ёғига фуқаролар идорама-идора сарсон-саргардон юрмайди.

О‘зЛиДеР Бухоро вилоят
Кенгаши матбуот хизмати

Қўшқўпирда камчиликлар қўшша-қўшша

ХОРАЗМ

Халқ депутатлари Қўшқўпир туман Кенгашидаги О‘зЛиДеР депутатлик гуруҳи аъзоси Ш.Болтаевга Ўрта қишлоқ маҳалла фуқаролар йиғинида яшовчи О.Матчановдан мурожаат келиб тушди.

“Қўп йиллардан буён тоза ичимлик суви муаммосидан азият чекаямиз. Маҳалламиздаги Абдулла Авлоний кўчасида 300 га яқин аҳоли ичимлик суви билан таъминланмаган. Тўғри, ҳудудга тоза ичимлик суви келтириш учун чуқур қазилиб, қувурлар олиб келинган. Аммо ушбу хайри иш бошланар-бошланмас тўхтатилиб, чуқурлар қўмилиб кетди. Бу масала юзасидан жуда кўп ташкилот ва идораларга мурожаат қилдик. Лекин муаммо муаммолигича қолиб кетмоқда”, дейилганди шикоят хатида.

Партия вакиллари ҳамда маҳаллий кенгаш депутатлари муаммони атрофича ўрганиш мақсадида шу ҳудудда яшовчи фуқаролар билан учрашишди.

— Кўряписизларми, сув қувурлари олиб келинган, бироқ бошланган ишлар охирига етказилмаган. Балки маблаг етмагандир, анигини билмаймиз. Ҳеч қим жўяли жавоб айтмаяпти, — дейди Ўрта қишлоқлик фуқаролардан бири.

Маълум бўлишича, қўшқўпирликларни фақатгина ичимлик сув муаммоси эмас, балки бошқа масалалар ҳам қийнаётган экан.

— Худудимиздан туман марказигача бўлган масофа 12-13 километр. Лекин “Незахос-Қўшқўпир” йўналишида автобус ва йўналишли таксилар деярли ҳаракатланмайдими. Шу боис одамлар туман марказигача таксида боришга мажбур. Бу масалада бир неча масъул идораларга мурожаат қилдик, афсуски, ҳеч қандай натижа бўлмади, — дейди Р.Мадримов.

Ажабланарли жиҳати, О‘зЛиДеР депутатлик гуруҳи аъзоси Ш.Болтаев юқорида тилга олинган ҳар икки масала юзасидан ҳам мутасаддиларга депутатлик сўрови юборганига анча бўлди. Бироқ ҳалигача ҳеч қандай жавоб қайтарилмади. Бу аҳволда одамларни қандай рози қила оламиз?

Халқ вакилининг сўровини эътиборсиз қолдираётган Қўшқўпир туман ҳокимлиги ва тегишли идоралар вакиллари-дан ана шу ҳақли саволга жавоб қутайлик-чи?

О‘зЛиДеР Хоразм вилоят
Кенгаши матбуот хизмати

Танқид

Файзиободликлар лойга ботяпти

Кўчани асфальтлашга тўнкалар халал бермоқдами?!

Гулбод шаҳарчаси Андижон туманида жойлашган. Шаҳар мақоми берилгач, ҳудудда анчагина ўзгариш бўлди. Аммо гуруҳ курмаксиз бўлмайди деганларидек, айрим жойлардаги ҳолат ачинарли.

Орол қишлоғи билан Гулбод шаҳарчасини боғловчи йўлнинг катта қисми Файзиобод кўчасидан ўтган. Маҳалла раисининг айтишича, йўл қачонлардир асфальт қилинган бўлса-да, ҳозир талабга сира жавоб бермайди.

Тўғри, ёзда туман ҳокими юмуш билан бу кўчага йўли тушгач уни тўғрилаш, асфальтлашга топширик берган экан. Аммо кўчага шағал ётқизилганича қолиб кетди, автоуловларнинг қатновидан ҳавога кўтарилаётган чангни тасаввур қилаверасиз. Мутасаддилар эса беларво. Энг қизиғи, маҳалла раиси жорий йилги сайловда сайланганини, бу билан шугулланаётганини таъкидлади-ю, ҳатто кўча охириги марта қачон таъмирланганини эслолмади! Ҳудудга масъул маҳаллий кенгаш депутатининг исм-фамилиясини ҳам узоқ ўйланиб топди (!). Халқнинг ишончли вакилини биз билан боғлаб беролмади. Хуллас, депутатнинг хабари бор-йўқлиги мавҳумлигича қолди.

Ишга масъул мутасадди билан телефон орқали боғлана олдик. — Шағал ётқизилганига 3 ой бўлди, асфальтлаш 6 ойдан сўнг бажарилиши керак, яъни ҳали яна 3 ой муҳлат бор! Яна бир муаммо, — деди у. — Йўл четдаги тераклардан қолган тўнақлар олиб ташланмаган. Тўнкалар йиғиштирилса, йўл чети ариқча қараб пастлатилади, сув шағал остида ариқча қуйилади ва тошлар мустаҳкам ўрнашади.

Хуллас, тўнақлар тумандаги Меҳрибонлик уйига топирилганидан бўлди. О‘зЛиДеР Андижон туман Кенгашидан ҳудудга масъул депутат фаолияти тўғрисида сўрадик. Каттагина ишбилармоннинг, албатта, чекка жойларга иши тушармиди? Қизиғи, бу ер аҳолиси вакиллари билан суҳбатлашганимизда ҳам давлат ва халқ ўртасидаги кўприк бўлишига ишо-

нилган вакиллари билан алоқада эмасликлари аён бўлди...

Ҳурматли партия мутасаддилари! Шу йил декабрда бўлиб ўтадиган сайловларда номзод танлашда айнан юқоридаги камчиликларга ҳам эътибор қаратишингизни сўрадик. Сайловчи дардини ўз дарди, ташвишини ўз ташвиши деб биладиганлар депутатликка сайланса, ечимини қутиб ётган бир талай масалалар ҳал бўлармиди...

Зилола РАҲМОНОВА,
“XXI asr” мухбири

Мамлакатимизда аҳолининг реал даромадлари йилдан-йилга кўпайиб, моддий фаровонлиги ортиб бормоқда. Бунини қўллаб ҳонадонларда бир эмас, бир неча автомашиналарга эга бўлаётганидан ҳам билса бўлади.

“Машинафуруш” фирибгар

Айни пайтда ҳамюртларимиз орасида ўз шахсий автомашинасини сотиш ёки янгисига алмаштириш тараддудида юрганлари ҳам кўп. Аммо, эҳтиёт бўлинг, йўқса фирибгарнинг тузоғига илиниб, пулингиздан ё машинангиздан айрилиб қолишингиз ҳеч гап эмас.

Афсуски, жамиятимизда фирибгарлик, яъни алдаш ва ишончли су-иестеъмол қилиш йўли билан ўзгаларнинг кўп миқдордаги мол-мулкни талон-торож қилишга уринаётганлар учраб турибди. Бағдод туманида 1980 йилда тутилган Д. Давлатов (исм-фамилиялар ўзгаририлган) ана шундайлардан чиқиб қолди.

Воқеа бундай бўлган эди. Ишламай, осонгина мўмай даромад орттириш илминда юрган Дониёр ўтган йилнинг май ойида

Қўқон шаҳрида яшовчи таниши А. Ҳасановни машина бозорига учратиб қолади. Ана шунда таниши “Ласетти” автомашинаси борлиги, уни сотмоқчи бўлаётганини айтади. У фурсатни бой бермаслик ниятида кечга яқин Анварникига келади ва машинани кўрада-кўрмай, дарров савдолашишга киришиб кетади. Ниҳоят

долларини эса кейинчалик — ойма ой бўлиб беришга кўндиради. Кейин эса турли баҳоналар билан бу пуллари бермайдими. Аксинча уловни туман-доши Жалол Исмоловга 7 500 АҚШ долларига сотиб юборади. Хужжатларни эса қисқа вақт ичида унинг номига расмийлаштириб беришни ваъда

ри фойда бўлди ва жиноят ишлари бўйича Қўқон шаҳар судида кўриб чиқилиб, унга қилмишига яраша қонуний жазо тайинланди.

Қобилжон АБДУЛЛАЕВ,
Жиноят ишлари бўйича
Қўқон шаҳар судининг
судьяси

“BEST REALTOR” МЧЖ

Toshkent mintaqaviy filialida ўтказилган очиқ аукцион савдоси натижаси:

Наманган вилояти Наманган шахри Оромгоҳ даҳасида жойлашган, умумий майдони 761,33 кв.метр бўлган Даволаниш маскани бино иншоотларининг бошланғич баҳоси: 637 000 000 сўм, сотилиш баҳоси: 700 750 000 сўм.

Хизматлар лицензияланган.

ЭЪЛОН

18 ноябрь – Ўзбекистон Республикаси давлат байроғи қабул қилинган кун

Кўтариб яшагин Ватан байроғин

Менинг боболарим ёқур бўлишган,
Бошни баланд тутмоқ кутлуг саодат.
Ортада қолишмаган, учкур бўлишган,
Виждон-ла яшашни қилганлар одат.

Еган ҳар луқмаси ҳалол, шубҳасиз,
Ўзганинг ҳақидан доим қилган ор.
Илингани бўлган ширин калом, сўз,
Ва эзгу ишларга берган ихтиёр.

Қасам, ўртададир шарафим, шаъним,
Жаҳонгир зотларга баҳаққи ихлос.
Агар танги келса, мард келса ғаним,
Гуноҳидан кечган иккиланмай, рост.

Қаён борган бўлса менинг аждодим,
Ҳамиша порлаган ширини ирфон.
Қурмоқ, тузмоқ деган умрим, ҳаётим,
Юртини обод этган, элни фаровон.

Ҳазрат боболарим, иймон туфайли
Кўнелида барқ урган сидқу садоқат.
Ҳасад, адоватга бўлмаган майли,
Асло хиёнатга қилмаган тоқат.

Бошига келса ҳам ташвиш, маломат,
Кўтармаган ҳаққа қарши тигини.
Адолат яловин кўтарган фақат,
Мудом юксак тутган тинчлик туғини.

Ўзбекистон – Ватан, эй кўнгул уйғон,
Ёд эт аждодларинг, ёққин чироғин.
Мангу зафарингга тан берсин жаҳон,
Кўтариб яшагин Ватан байроғин.

Ғайрат МАЖИД

Миллий рамзимизнинг тарихий илдиэлари

Ватанимиз мустақилликка эришгач, давлат рамзлари орасида биринчилардан бўлиб миллий байроғимиз қабул қилинган. Албатта, бу жараёнда давлатчилигимиз тарихига, асрий қадрият ва анъаналаримизга таянилган шубҳасиз. Байроқда акс этган ҳар бир ранг ва рамзлар чуқур маънони мужассам этгани ҳам рост. Атоқли турколог олим Қозоқбой Маҳмудовнинг “Фан ва турмуш” журнали 1991 йил 12-сонда эълон қилинган “Туркий байроқлар рамзи” мақоласи билан танишиб, миллий фахримиз қатларига сингдирилган тимсоллар нақадар узоқларга бориб тақалишига гувоҳ бўламиз. Қуйида мақоладан айрим иқтибослар келтирилади.

Туркий халқларнинг рамзий белгилари Хитой, Рим, Византия, Тибет, араб, ҳинд, форс, туркий ёзма манбаларда ёритилган. Шунингдек, халқ оғзаки адабиётида, удумларда, этнографик хусусиятларда ўз аксини толган. Хун империяси даврида сариқ бошқа рангларга нисбатан ажратиб олинган, давлат рамзи сифатида байроқда акс этган. Байроқ ўртасида тимсоҳга ўхшаш ҳайвон тасвири ифодаланган.

Ислондан илгариги даврда Буюк турк хоқонлигининг кўк байроғи ўртасига бўри боши тасвири туширилган. Миллодий тўртинчи асрда тузилган Овруподаги Хунлар давлатининг байроғи оқ рангли бўлиб, ўртасига қаноти ёзилган бургут куйруғи билан қўндирилган, унинг боши устида туркий бўрк муаллақ ҳолда тасвирланган. Ҳазар хонлигида ҳам мустақил байроқ бўлган: ран-

ги тўқ яшил, байроқнинг биринчи ярмида беш қиррали бешта юлдуз, юлдузларнинг олд томонида ясси қалпоқ тишлаган куш тасвири акс этган.

Оқ хунлар ёки Кушонлар (миллодан аввал III аср. Миллоднинг V асригача давом этган) давлати Рим империяси билан рақобатда бўлган. Кушон империясининг байроғи оқ рангли эди, олд томонида беш қиррали оч сариқ тусдаги юлдуз тасвирланган.

Эфталитлар (V—VI асрлар) Кушонлар империясининг меросхўри ўлароқ оқ хунлар давлати деб юритилган. Уларнинг байроғи ҳам оқ рангли бўлиб, олд қисмига беш қиррали оч сариқ юлдуз тасвири туширилган.

Тўқуз ўғуз ёки Қадимги уйғур давлати саккизинчи асрнинг ўрталарида Буюк турк хоқонлиги

емирилгач, меросхўр сифатида ташкил топди. Тўқуз ўғузлар байроғи тўқ сариқ рангда бўлган, байроқ ичида икки кишининг боши тасвирланиб, бирининг бошига тумоққа ўхшашан бўрк кийдирилган, иккинчиси тегаракли қалпоқ кийган.

Турк халқлари ислом динини қабул қилганидан сўнг давлат байроқларида айрим ўзгаришлар юз берган. Араб халифалигининг емирилиши натижасида 963 йилдан 1183 йилгача Ғазнавийлар давлати барпо бўлди. Ғазнавийлар давлатининг рамзий белгиси тўқ яшил рангда эди, юқори қисмида оч қулранг ярим ой белгиси тасвирланган, остига товус расми берилган.

Қорахонийлар давлати рамзий ифодаси қизғиш-қўнғир рангли бўлган, байроқда туғ шакли-

даги ўқ тасвирланиб, қуйидан юқorigа қараб лотинча “М” ҳарфи каби учта шакл кетма-кет акс этган, қуйида биринчи “М” йирик бўлиб, юқorigа қараб икки “М” шакли кичрайиб борган.

Салжукийлар салтанати байроғи тўқ яшил рангли эди, ўртасига қанотини икки томонга ёйган икки бошли бургут тасвири туширилган. Бургут олдида ўқланган ёй тасвири ҳам бўлган. Хоразмшоҳлар давлати Салжукийлар империясининг таркибида юзага келди. Уларнинг байроғи қора рангли эди. Усмонли турк империясининг қизил рангли байроғи ўртасида ярим ой ва саккиз қиррали юлдуз акс этган.

Темурийлар байроғи ўртасида Осиё, Оврупо ҳамда Африка қитъалари рамзи ўлароқ уч доира тасвири берилган, байроқ тўқ хаворанг, доиралар қулранг бўлиб, бир-бирига ёндош ҳолда ифодаланган. Бу Темурийлар империяси уч қитъани ўз таъсирига олгани рамзи эди.

Бобурийлар империяси Ҳиндистонда 1526 йили тузилган, 1858 йили инглизлар томонидан емирилди. Бу салтанат 332 йил мавжуд бўлди. Бобур авлодла-

ри давлатининг байроғи чап эни томонидан ўнг энининг охирига қараб кенгайиб кетган, учбурчак сариқ рангда бўялган, байроқнинг қолган қисми эса қизил эди.

Хива хонлиги байроғи учун жигарранг тус қабул қилинган, ўртасида ярим ой ва беш қиррали юлдуз тасвирланган, хошияси юпқа яшил йўл билан ифодаланган. Бухоро амирлиги пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом байроғи рангини танлаган, яшил фонда ярим ой ва беш қиррали юлдуз акс этган. Қўқон хонлиги байроғи анъанавий сариқ-малла бўлиб, ўртасида ярим ой ва беш қиррали юлдуз тасвири берилган.

Туркистонда ташкил топган давлатларда миллий байроқдан ташқари туғлар ҳам бўлган. Туғлар ҳарбий бўлинмаларда, бекликларда қўлланилиб, ҳар қайси ҳарбий қисм ҳамда бекликларнинг махсус тамғаси билан тасвирланган. Туғ тутувчини туғ-соба, туғдор деб атаганлар. У ҳарбий қисмининг бошлиғи ҳисобланган.

“Orion Medicity”

клиникаси жамоаси

Мамлакатимизда кенг нишонланган Тиббиёт ҳодимлари байрами муносабати билан ҳаққимиз сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлаш йўлида фидойилик кўрсатиб хизмат қилаётган барча соғлиқни сақлаш тизими фонкўраларини самимий муҳораббод этади! Ўртимизни тинчлик, тану фониимизни соғлиқ ҳеч қачон тарк этмасин. Зеро, фарзандлари соғлом юрт қўдратлидир.

“Orion Medicity”

клиникасида кўз катарактаси, яъни гавҳар хиралашишини даволаш чоксиз фотоэмульсификация усулида, амбулатор шароитида бажарилади. Шунингдек, қандли диабетда кузатиладиган тўр пардадаги асоратлар, тўр парда кўчишининг олдини олиш, сариқ доғ, яъни шишасимон тана ичига қон қуйилиши ҳолатларини консерватив ва жарроҳлик усулида даволаш йўлга қўйилган. Мазкур клиникада қуйидаги касалликлардан ҳам даволаниш мумкин:

- ▶ глаукома;
- ▶ қовоқ касалликлари;
- ▶ кўз гилайлиги;
- ▶ миопия;
- ▶ гиперметропия;
- ▶ астигматизм;
- ▶ кўзёш йўллари хасталиклари.

РЕКЛАМА

“Orion Medicity” ва “Medanta the Medicity” ҳамкорлиги

“Medanta the Medicity” Ҳиндистондаги нуфузли тиббиёт марказларидан бўлиб, “Orion Medicity” унинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси ҳисобланади. Ҳиндистонда даволаниш истагини билдирган беморларга ташхис қўйиш, ҳужжатларни тайёрлаш ва виза олиш, у ердаги шифохоналарга юбориш (аэропортда кузатиш ва кутиб олиш), чет элдаги мутахассислар билан мулоқот учун таржимон ёллаш, шифохона ёки меҳмонхонадан жой банд қилиш ишларини амалга оширишда ҳам яқиндан ёрдам кўрсатилади. Ҳиндистонда даволаниб, Ўзбекистонга қайтган беморлар “Orion Medicity” клиникаси мутахассисларининг доимий назоратида бўлади. Реабилитация ишлари ҳам шу ернинг ўзида амалга оширилади. Зарурат туғилганда беморлар Ҳиндистондаги мутахассислар билан телемедицина йўли орқали боғланиши мумкин.

Манзил: Тошкент шаҳри Миробод тумани
Меҳржон кўчаси 8-уй.
Мўлжал: собиқ “Яшил бозор”.

Хизматлар лицензияланган.

MUASSIS:
TADBIRKORLAR VA
ISHBILARMONLAR
HARAKATI –
O‘ZBEKISTON
LIBERAL-
DEMOKRATIK
PARTIYASI

Бош муҳаррир:
Норқобил ЖАЛИЛОВ

Таҳрир хайъати:

Ақтам ХАЙЛОВ Аҳмад ШОДМОНОВ
Бахтиёр ЯКУБОВ Тулқил ЭШНАЗАРОВ
Алишер СУЛТОНОВ Виктор ПАК
Мавлуда ХУҲАЕВА Насимжон АЛИМОВ
Сирожиiddин САЙИДИД

Таҳрират манзили:
Тошкент шаҳри
Нукус кўчаси 73-уй.

электрон почта:
xxl_asr@mail.ru

Телефонлар:
қабулхона – 71 215-63-80
(тел./факс).
Котибият – 71 281-40-17
Обуна ва реклама
бўлими –
71 215-60-45, 71 255-68-50

“XXI asr” ijtimoiy-siyosiy gazetasini Ўзбекистон
Матбуот ва ахборот агентлигида 2011 йил 14 июнда
0009-рақами билан рўйхатдан ўтказилган.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси
босмахонасида chop etiladi.

Корхона манзили:
Тошкент шаҳри Буюк Турон кўчаси 41-уй.
Газета офсет усулида, А-2 форматда босилди.
Ҳажми – 4 босма табоқ.
Буюртма рақами: Г – 1158 Тираж: 3545
Баҳоҳи келишилган нархда.
Ўза якуни – 23:05
Топширилди – 00:05

Таҳририятга келган кўлэзмалар тақриз
қилинмайди ва муаллифларга қайтарилмайди.

© “XXI asr” дан олинган маълумотларга манба
сифатида газета номи кўрсатилиши шарт.

Муаллифлар фикри таҳририят нуктаи
назаридан фарқ қилиши мумкин.

Газета таҳририят компьютер марказида
терилди ҳамда дизайнер
Маъруфжон Раҳмонов
томонидан саҳифаланди.

НАШР КЎРСАТКИЧИ: 406

12 456

Навбатчи муҳаррирлар:
Озод РАҲАБОВ, Эрик ШОЙИМҚУЛОВ.